

**ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ**

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2014

ΚΑΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2015

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το Συμβούλιο και το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο. Το Συμβούλιο απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα. Το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

Χορηγοί ΚΟΕ (κατά αλφαβητική σειρά)

Γραφείο Προγραμματισμού

Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστημίου Κύπρου

Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Υπουργείο Οικονομικών

Οι απόψεις που εκφράζονται στα δημοσιεύματα του ΚΟΕ είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ και τους χορηγούς του.

Επιμέλεια: Σοφία Ν. Ανδρέου

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στα μέλη του Συμβουλίου του ΚΟΕ για τη συνεργασία και στήριξη που μου παρέχουν στη διεκπεραίωση του έργου του ΚΟΕ.

Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός προσώπων και οργανισμών βοήθησαν στη διεκπεραίωση της έρευνας του ΚΟΕ στη διάρκεια του 2014. Ο κος Κώστας Σταυράκης (Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων), η κα Νάσια Ηλιάδου (Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων), η κα Κούλια Ονησιφόρου (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Μαρία Μιχαήλ (Στατιστική Υπηρεσία), ο κος Βασίλης Χάιλος (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Αρίστη Ιωαννίδου (Στατιστική Υπηρεσία) και Αγάθη Σωφρονίου (Στατιστική Υπηρεσία) παρείχαν πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για διάφορες έρευνες του ΚΟΕ.

Τέλος, εκφράζω θερμές ευχαριστίες στο διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό του ΚΟΕ και του Πανεπιστημίου Κύπρου, ιδιαίτερα στους συναδέλφους μου ακαδημαϊκούς, που με διάφορους τρόπους συνέβαλαν στην εκπόνηση του έργου που περιγράφεται σε αυτή την Έκθεση.

Όλοι οι πιο πάνω συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της έρευνας στο ΚΟΕ, όμως δεν έχουν καμιά ευθύνη για λάθη και παραλείψεις. Αυτή η ευθύνη είναι αποκλειστικά δική μου.

Καθηγητής Πάνος Πασιαρδής

Διευθυντής

31-01-2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2014.....	5
1.1 Εισαγωγή - Περίληψη.....	5
1.2 Διοικητικές δραστηριότητες.....	5
Στελέχωση.....	5
Χρηματοδότηση.....	6
Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας.....	7
Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας.....	8
Κοινωνική προσφορά.....	9
1.3 Ερευνητικές Δραστηριότητες.....	9
ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	9
ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ.....	11
ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	13
ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	14
ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	16
ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	16
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 2015.....	20
ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	20
Επιδράσεις της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας στην προσφορά εργασίας στην Κύπρο.....	20
Χρηματική αποτίμηση της εργασιακής ασφάλειας και ανισότητες στην αγορά εργασίας.....	20
ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ.....	22
Εκπαίδευση και λιτότητα	22
Ανισότητες στην πρόσβαση υπηρεσιών παιδικής φροντίδας	22
ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	24
Πολυμερείς συγκρίσεις (διαστρωματικές και διαχρονικές) παραγωγικότητας ανάμεσα σε κύριους τομείς των Ευρωπαϊκών οικονομιών με έμφαση στον τουριστικό τομέα.....	24
Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών οικονομιών.....	24
ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	26
Μέθοδοι πρόβλεψης συστημάτων εξισώσεων μικτής συχνότητας.....	26
Κατασκευή δυναμικού συστήματος για τους τομείς της κυπριακής οικονομίας.....	26
Προβλέψεις δεικτών τιμών ακινήτων	27
ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	29
Απασχόληση στην Ευρώπη.....	29
ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	31
Αξιολόγηση του τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο.....	31
Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	33
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2014.....	33

1. ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2014

1.1 Εισαγωγή - Περίληψη

Στα θέματα που ερευνήθηκαν στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) το 2014 περιλαμβάνονται: η εκτίμηση των επιπτώσεων πολιτικών δημοσιονομικής προσαρμογής σε μακροοικονομικά μεγέθη της Κύπρου, η εισαγωγή συμπληρωμών στα δημόσια συστήματα υγείας, θέματα πρόσβασης στη δημόσια εκπαίδευση και οι επιπτώσεις στην ανισότητα, οι αναδιανεμητικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της εισαγωγής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, η μελέτη της κρατικής και ιδιωτικής ιδιοκτησίας στον τομέα του ηλεκτρισμού και τηλεπικοινωνιών της Ευρώπης καθώς, επίσης, και οι πολυμερείς συγκρίσεις παραγωγικότητας ανάμεσα σε χώρες της Ευρώπης. Η έρευνα επικεντρώθηκε, επίσης σε τεχνικές κατασκευής προβλέψεων του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του, στις προκλήσεις που ανακύπτουν στην εκτίμηση μακροοικονομικών προβλέψεων στην Κύπρο, καθώς επίσης και σε εφαρμογές δυναμικών μοντέλων παραγόντων για προβλέψεις του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του για την Κύπρο. Άλλα θέματα που εξετάστηκαν το 2014 ήταν η κατάρρευση του Κυπριακού τραπεζικού συστήματος, οι αποκλίσεις από το νόμο μιας τιμής στην περίπτωση της Κύπρου και η επίδραση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στις ενεργειακές προοπτικές της Κύπρου.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας του ΚΟΕ γίνεται με το περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review* και τα ενημερωτικά δελτία *Οικονομική Έρευνα*, *Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής*, *Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*, *Οικονομικές Προοπτικές και Ανάλυση Παραγωγικότητας*. Στη σειρά *Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/ Ανάλυσης* παρουσιάζονται οι μεθοδολογίες καθώς και λεπτομερή αποτελέσματα αναλύσεων. Αποτελέσματα των ερευνών του ΚΟΕ παρουσιάζονται σε ημερίδες και συνέδρια.

Η έρευνα κατά τη διάρκεια του 2014 χρηματοδοτήθηκε από (α) χορηγίες που εξασφάλισε το ΚΟΕ ανταγωνιστικά από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας και την Ευρωπαϊκή Ένωση, και (β) εισφορές από το Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γραφείο Προγραμματισμού, την Κεντρική Τράπεζα και το Σύνδεσμο Τραπεζών Κύπρου.

Σε ό,τι αφορά στην οργάνωση, το ΚΟΕ εξακολουθεί να δίνει έμφαση στην ποιοτική έρευνα και την αναβάθμιση του προσωπικού με τη δημιουργία περισσότερων θέσεων ανώτερων ερευνητών (μεταδιδακτορικού επιπέδου). Παράλληλα, συνεχίζεται η ενίσχυση της ακαδημαϊκής έρευνας και η διεθνής προβολή του ερευνητικού έργου του ΚΟΕ.

1.2 Διοικητικές δραστηριότητες

Στελέχωση

Το 2014 στο ΚΟΕ εργάστηκαν εκτός του Διευθυντή, της Βοηθού Διευθύντριας και της Γραμματέας, δέκα Μεταπτυχιακοί Συνεργάτες και Ειδικοί Επιστήμονες ως ερευνητές στο Κέντρο.

Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι

Το ΚΟΕ απασχόλησε συνολικά εννέα Ακαδημαϊκούς Συμβούλους (academic fellows), στην πλειοψηφία τους μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Οι Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας, Καθ. Χριστόφορος Πισσαρίδης, Αν. Καθ. Έλενα Ανδρέου, Σωφρόνης Κληρίδης και Αν. Καθ. Άντρος Κούρτελλος μαζί με το Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνο Πασιαρδή, αποτελούσαν το 2014 το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο, που σύμφωνα με τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου έχει την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της έρευνας στο ΚΟΕ.

Η απασχόληση των Ακαδημαϊκών Συμβούλων στο ΚΟΕ είναι εξαιρετικά χρήσιμη γιατί ενισχύει τη συνεργασία των ερευνητών του ΚΟΕ με έμπειρους ακαδημαϊκούς και αναβαθμίζει την ποιότητα της έρευνας. Επιπλέον, ενισχύει τη συνεργασία του ΚΟΕ με το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και με άλλα κέντρα οικονομικής έρευνας στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Επίβλεψη έρευνας

Στη διάρκεια του 2014 ο Καθ. Π. Πασιαρδής επέβλεψε την έρευνα στους τομείς «Δημόσιων Οικονομικών και Φορολογίας», «Νοικοκυριών και Κοινωνικής Ευημερίας» και «Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα» και ο Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας την έρευνα στον τομέα «Επιχειρήσεων και Παραγωγικότητας». Ο Καθ. Π. Πασιαρδής σε συνεργασία με τον Αν. Καθ. Άντρο Κούρτελλο επέβλεψε την έρευνα στον τομέα «Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης». Τέλος, ο Καθ. Χ. Πισσαρίδης επέβλεψε την έρευνα στον τομέα «Απασχόληση».

Χρηματοδότηση

Το 2014 το ΚΟΕ εξασφάλισε πόρους από τα ερευνητικά έργα που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους.

Συνεχιζόμενα ερευνητικά προγράμματα

Employment in Europe. Χρηματοδότηση ύψους €2.2 εκ. από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ERC) διάρκειας 5 χρόνων. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2013 και συντονίζεται από τον Νομπελίστα Οικονομολόγο Χριστόφορο Πισσαρίδη.

Forecasting Cyprus GDP and its Demand Components. Χρηματοδότηση ύψους €106.800 από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας για έρευνα διάρκειας 24 μηνών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 2013 και συντονίζεται από τον Αν. Καθ. Άντρο Κούρτελλο.

Αξιολόγηση του τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο. Χρηματοδότηση ύψους €10.000 από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας για έρευνα διάρκειας 12 μηνών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2014 και συντονίζεται από τον Αν. Καθ. Σωφρόνη Κληρίδη.

Νέα ερευνητικά προγράμματα

Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys: Cyprus. Το ΚΟΕ, σε συνεργασία με την εταιρεία RAI Consultants Ltd, έχουν εξασφαλίσει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη συνέχιση του προγράμματος διεξαγωγής των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας στην Κύπρο για περίοδο 6 ετών. Το πρόγραμμα αποτελεί μέρος του εναρμονισμένου προγράμματος Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys) όπου συμμετέχουν όλες οι χώρες μέλη καθώς και υπό ένταξη χώρες. Η χρηματοδότηση του προγράμματος για την Κύπρο κατά την περίοδο Μαΐου 2015 – Απριλίου 2021 ανέρχεται σε €1.568.880 και προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εισφορές του Υπουργείου Οικονομικών. Συντονιστής του προγράμματος είναι ο διευθυντής του ΚΟΕ, Καθ. Πάνος Πασιαρδής.

EUROMOD-microsimulation tool for modelling the impact of policy measures. Χρηματοδότηση ύψους €5.750 από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την κατασκευή μοντέλου φοροπαροχών και προσφορές εργασίας της Κυπριακής οικονομίας με στόχο την ένταξη της Κύπρου στο δίκτυο EUROMOD, που μελετά τις επιπτώσεις μέτρων πολιτικής στην κατανομή του εισοδήματος, φτώχεια, συμμετοχή στην αγορά εργασίας και απασχόληση. Το πρόγραμμα ξεκινάει τον Ιανουάριο του 2015 και θα συντονίζεται από το Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Εισφορές

Μέρος της χρηματοδότησης του ΚΟΕ το 2014 προήλθε από τις εισφορές των:

- Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης
- Κεντρικής Τράπεζας
- Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου
- Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Υπουργείου Οικονομικών

Επίσης, εισέφεραν σε είδος:

- το Τμήμα Οικονομικών, με την παραχώρηση του μισού χρόνου ενός Καθηγητή για να εκτελεί χρέη Διευθυντή του ΚΟΕ, και
- το Πανεπιστήμιο Κύπρου, με την παραχώρηση μιας γραμματέας, στέγασης και γραφειακού εξοπλισμού.

Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας

Περιοδικό Cyprus Economic Policy Review

Το αγγλόγλωσσο εξαμηνιαίο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review (CyEPR), το οποίο εκδίδεται από το ΚΟΕ σε εξαμηνιαία βάση από το 2007, είναι ένα βασικό μέσο διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας που γίνεται στο ΚΟΕ, τόσο στην Κύπρο όσο και το εξωτερικό. Το CyEPR, επίσης, φιλοξενεί άρθρα από άτομα που δεν εργάζονται στο ΚΟΕ, όπως μέλη της Κυπριακής Εταιρείας Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society) και γενικότερα της ακαδημαϊκής και ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου και του εξωτερικού. Ενθαρρύνεται, επίσης, η δημοσίευση σχολίων και συζητήσεων σε θέματα επίκαιρου οικονομικού ενδιαφέροντος. Στόχος του CyEPR είναι η δημοσίευση υψηλής ποιότητας άρθρων που απευθύνονται σε φορείς σχεδιασμού οικονομικής πολιτικής, τεχνοκράτες, καθώς και επαγγελματίες και καλύπτουν θέματα τοπικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομική Έρευνα»

Συνεχίστηκε η έκδοση ενημερωτικού δελτίου με τίτλο «Οικονομική Έρευνα», που κυκλοφορεί από το Φεβρουάριο του 2004. Το περιεχόμενό του βασίζεται, κυρίως, στην έρευνα που διεξάγει το ΚΟΕ. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει συνοπτικά και σε απλή γλώσσα τα αποτελέσματα της έρευνας και παραπέμπει τους ενδιαφερόμενους στα σχετικά ΔΟΠ/ΔΟΑ και άρθρα στο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review. Παράλληλα ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για εξελίξεις στο ΚΟΕ και το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η «Οικονομική Έρευνα» τοποθετείται στην ιστοσελίδα του Κέντρου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά σε μεγάλο αριθμό παραληπτών στην Κύπρο, την Ελλάδα και άλλες χώρες. Από το 2013 εκδίδεται σε εξαμηνιαία βάση τους μήνες Μάρτιο και Οκτώβριο.

Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής

Το ΚΟΕ δημοσιεύει άρθρα στην έκδοσή του με τίτλο «Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής». Τα Σχόλια αυτά εκδίδονται σποραδικά και έχουν ως κύριο στόχο τη δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων της έρευνας που διεξάγεται στο ΚΟΕ σε θέματα που βρίσκονται στην επικαιρότητα. Έχουν αποδειχθεί ένας ιδιαίτερα αποτελεσματικός τρόπος παρέμβασης του ΚΟΕ σε τρέχοντα ζητήματα της Κυπριακής οικονομίας.

Ενημερωτικό Δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας»

Από το Σεπτέμβριο του 2011 τα κύρια αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας (Business and Consumer Surveys) της Κύπρου παρουσιάζονται στη μηνιαία έκδοση «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Στο δελτίο αναλύονται βραχυχρόνιες εξελίξεις στο επιχειρηματικό κλίμα (στις Υπηρεσίες, Λιανικό Εμπόριο, Κατασκευές και Μεταποίηση), καθώς και τάσεις στις προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και της οικονομίας γενικότερα, όπως αποτυπώνονται στις μηνιαίες Έρευνες που διεξάγονται μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων και καταναλωτών.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές»

Από το Φεβρουάριο του 2012 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Οικονομικές Προοπτικές», που κυκλοφορεί σε τριμηνιαία βάση, παρουσιάζονται βραχυχρόνιες τριμηνιαίες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κυπριακή οικονομία. Οι προβλέψεις, που κατασκευάζονται βάσει σύγχρονων οικονομετρικών τεχνικών, αναλύονται στο δελτίο σε συνάρτηση με τις τρέχουσες τοπικές και διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, τις προκλήσεις και τις μελλοντικές προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας.

Ενημερωτικό Δελτίο «Ανάλυση Παραγωγικότητας»

Από το Σεπτέμβριο του 2013 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Ανάλυση Παραγωγικότητας» (Productivity Analysis), παρουσιάζονται δείκτες μέτρησης της παραγωγικότητας (εργασίας και ολικής παραγωγικότητας) για την Κυπριακή οικονομία συνολικά αλλά και για επιμέρους τομείς. Το νέο αυτό δελτίο δημοσιεύεται σε συστηματική βάση σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων. Επιπλέον, γίνονται διάφορες συγκρίσεις όπως: της ολικής παραγωγικότητας με την παραγωγικότητα εργασίας, μεταξύ χρονικών περιόδων, μεταξύ τομέων της οικονομίας αλλά και με παρόμοιους δείκτες άλλων χωρών, και διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής για βελτίωση της παραγωγικότητας.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

Η σειρά «Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης» (ΔΟΠ/ΔΟΑ) εξακολούθησε και το 2013 να αποτελεί βασικό τρόπο αναλυτικής δημοσιοποίησης του έργου του ΚΟΕ. Τα ΔΟΠ/ΔΟΑ εκδίδονται σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές για να διασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό επίπεδο παρουσίασης και περιεχομένου. Είναι διατεθειμένα στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ. Αναλυτικός κατάλογος των δοκιμίων παρατίθεται στο Παράρτημα.

Ιστοσελίδα

Περιέχει πληροφορίες για την έρευνα που διεξάγεται στο ΚΟΕ, τις δημοσιεύσεις, το προσωπικό, εκδηλώσεις, καθώς και νέα ή ανακοινώσεις του Κέντρου. Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας του ΚΟΕ υπόκειται σε συνεχή ενημέρωση (<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>).

Άρθρα στα ΜΜΕ

Κατά το 2014 έγινε εκτενής αναφορά από Κυπριακές εφημερίδες και ιστοσελίδες σε κείμενα που δημοσίευσε το ΚΟΕ ως άρθρα στα ενημερωτικά δελτία του.

Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας

Συμμετοχή στο Ετήσιο Εργαστήριο Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας που οργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 13-14 Νοεμβρίου 2014, Βρυξέλλες.

Κοινωνική προσφορά

Το ΚΟΕ διαθέτει μέρος του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού του για την εξυπηρέτηση αναγκών που συνδέονται με τη διαμόρφωση κατάλληλης οικονομικής πολιτικής στην Κύπρο. Συγκεκριμένα:

- Κύπριοι και ξένοι πανεπιστημιακοί και φοιτητές που ερευνούν θέματα της Κυπριακής οικονομίας προσεγγίζουν συχνά το ΚΟΕ για πληροφορίες, στοιχεία και μελέτες για την Κυπριακή οικονομία.
- Δημοσιογράφοι, βουλευτές, κυβερνητικοί λειτουργοί και εκπρόσωποι οργανωμένων συνόλων επικοινωνούν με τα μέλη του ακαδημαϊκού συμβουλίου και το προσωπικό του ΚΟΕ και ενημερώνονται για πορίσματα ερευνών του.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ παρέχουν στοιχεία σε φοιτητές του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου που διεξάγουν μελέτες για την Κυπριακή οικονομία.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ συναντήθηκαν με μέλη της Τρόικας στα πλαίσια της αξιολόγησης του Προγράμματος της Κύπρου με σκοπό την συζήτηση των μακροοικονομικών εξελίξεων και προβλέψεων.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ συμμετείχαν σε συναντήσεις με διάφορους φορείς χάραξης οικονομικής πολιτικής, εκπροσώπων τραπεζών και άλλων οργανισμών με ενδιαφέρον στην κυπριακή οικονομία, με σκοπό τη συζήτηση των μακροοικονομικών εξελίξεων και προοπτικών. Οι συναντήσεις οργανώθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών.

1.3 Ερευνητικές Δραστηριότητες

Οι ερευνητικές δραστηριότητες του ΚΟΕ κατανέμονται σε πέντε βασικούς τομείς: Δημόσιων Οικονομικών και Φορολογίας, Νοικοκυριών και Κοινωνικής Ευημερίας, Επιχειρήσεων και Παραγωγικότητας, Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης και Απασχόλησης.

Πιο κάτω παρατίθενται περιληπτικά οι δραστηριότητες του κάθε τομέα έρευνας στη διάρκεια του 2014, καθώς και οι δραστηριότητες διαφόρων ερευνητικών προγραμμάτων τα οποία δεν εντάσσονται σε κάποιο από τους πιο πάνω τομείς.

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Η έρευνα στον Τομέα Δημόσιων Οικονομικών και Φορολογίας επικεντρώθηκε στην εκτίμηση των επιπτώσεων πολιτικών δημοσιονομικής προσαρμογής σε μακροοικονομικά μεγέθη καθώς και στη μελέτη των συμπληρωμών στα δημόσια συστήματα υγείας.

Οι επιδράσεις της δημοσιονομικής προσαρμογής σε μακροοικονομικά μεγέθη της κυπριακής οικονομίας

Στο άρθρο χρησιμοποιείται ένα οικονομετρικό σύστημα δυναμικών εξισώσεων γνωστό στη βιβλιογραφία ως Factor-Augmented Vector Autoregression, για να εκτιμηθούν οι επιδράσεις πολιτικών δημοσιονομικής προσαρμογής σε διάφορες μακροοικονομικές μεταβλητές όπως ΑΕΠ, γενικό επίπεδο τιμών, απασχόληση, ιδιωτική κατανάλωση, επενδύσεις και επιτόκια. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν ότι οι προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης είτε μέσω μείωσης των κρατικών δαπανών (π.χ. μισθών, συντάξεων, κρατικών παροχών, ενδιάμεσης κρατικής κατανάλωσης, δημοσίων επενδύσεων) είτε

μέσω αύξησης κρατικών εσόδων (π.χ. φορολογιών, εισφορών) οδηγούν σε μείωση του ΑΕΠ λόγω της συρρίκνωσης στην ιδιωτική κατανάλωση, επενδύσεις και απασχόληση. Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα της συρρίκνωσης στην οικονομική δραστηριότητα σημειώνεται επιβράδυνση του πληθωρισμού.

Δημοσιονομική προσαρμογή που βασίζεται σε μείωση των δαπανών οδηγεί σε μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ συγκριτικά με προσαρμογή μέσω αύξησης κρατικών εσόδων, ειδικά μεσοπρόθεσμα. Συνεπώς η σύνθεση των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης που προωθούνται, σε μειώσεις δαπανών και αυξήσεις φορολογίας, επηρεάζει το οικονομικό κόστος της προσαρμογής σε όρους απώλειας συνολικού προϊόντος. Εκτιμάται ότι μέσα σε δύο έτη από τη λήψη μέτρων λιτότητας (ύψους 1,0% του ΑΕΠ), το ΑΕΠ μειώνεται αθροιστικά κατά 1,0% και 0,6% ως αποτέλεσμα μείωσης στις κρατικές δαπάνες και ισόποσης αύξησης στα δημόσια έσοδα αντίστοιχα. Επιπρόσθετα, μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης παρόμοιου ύψους με αυτά στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής της Κύπρου, που στοχεύουν στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, οδηγούν (με άλλους παράγοντες σταθερούς), σε συρρίκνωση του ΑΕΠ το πρώτο και δεύτερο έτος μετά την εφαρμογή των μέτρων κατά 1,0% και 3,0% αντίστοιχα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο άρθρο:

Pashourtidou N., Chr S. Savva and N. Syrighas, "The Effects of Fiscal Consolidation on Macroeconomic Indicators in Cyprus: A FAVAR Approach", Cyprus Economic Policy Review 8:1, 93-119, 2014.

Οι συμπληρωμές στα δημόσια συστήματα υγείας: Η περίπτωση της Κύπρου

Η επιβολή τελών που καλούνται να πληρώσουν υπό μορφή συμπληρωμών οι χρήστες των υπηρεσιών υγείας στα δημόσια συστήματα, αποτελεί κοινή πρακτική για τους σχεδιαστές της πολιτικής υγείας στις περισσότερες χώρες. Τα τέλη χρησιμοποιούνται πρωτίστως για να μειώσουν τη ζήτηση (ελπίζοντας ότι θα αποθαρρύνουν τη λιγότερο αναγκαία) και δευτερευόντως για να αντλήσουν επιπλέον οικονομικούς πόρους. Η διεθνής βιβλιογραφία είναι πλούσια επί του θέματος, με υποστηρικτές και πολέμιους, με σοβαρά επιχειρήματα υπέρ και κατά σχετικά με τη σκοπιμότητα και τις συνέπειες από την επιβολή συμπληρωμών. Η Κύπρος μέχρι πρόσφατα ελάχιστα χρησιμοποίησε αυτό το «εργαλείο». Τον Αύγουστο του 2013, με την «ενθάρρυνση» και της Τρόικας, εισήγαγε κάποιες συμπληρωμές σε μια σχετικά περιορισμένη δέσμη υπηρεσιών της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης.

Σκοπός της μελέτης αυτής ήταν η διερεύνηση και καταγραφή των στάσεων και απόψεων των ασθενών σχετικά με τις συμπληρωμές, όπως αυτές επιβλήθηκαν από την 1^η Αυγούστου 2013 σε κάποιες υπηρεσίες υγείας του δημόσιου τομέα, ενόψει και της εφαρμογής του Γενικού Σχεδίου Υγείας (ΓεΣΥ). Για την επίτευξη του σκοπού αυτού σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε συγχρονική μελέτη, με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου 33 ερωτήσεων που απαντήθηκε από 885 ασθενείς-χρήστες του δημόσιου συστήματος υγείας.

Μερικά από τα ενδιαφέροντα ευρήματα της μελέτης είναι τα εξής: Παρά το ότι τρεις στους τέσσερις συμμετέχοντες δήλωσαν ότι θεωρούν τα επιβληθέντα τέλη *χαμηλά*, το 8,1% ανέφεραν ότι δανείστηκαν χρήματα για να τα πληρώσουν και το 8,2% ότι ενώ χρειάστηκε να επισκεφθούν τα τμήματα επειγόντων περιστατικών, δεν το έπραξαν λόγω των τελών που θα πλήρωναν. Επίσης, βρέθηκε ότι: ι) τα χαμηλά εισοδήματα συσχετίζονται με υψηλότερα ποσοστά ασθενών που θεωρούν τα τέλη ως *υψηλά* ή *πολύ υψηλά* και με εκείνους που δήλωσαν ότι δανείστηκαν χρήματα για να τα πληρώσουν. Επίσης, βρέθηκε ότι όσο πέφτει το εκπαιδευτικό επίπεδο τόσο αυξάνεται το ποσοστό εκείνων που θεωρούν τα τέλη *υψηλά* ή *πολύ υψηλά* και ότι οι άνδρες, οι ηλικιωμένοι και εκείνοι με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό στην επιβολή τελών σε όλες τις υπηρεσίες υγείας του δημόσιου τομέα.

Οι απόψεις των χρηστών και γενικότερα η εμπειρία της επιβολής τελών στις υπηρεσίες υγείας του δημόσιου τομέα στην Κύπρο είναι σημαντικά και χρήσιμα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά

την εφαρμογή του ΓεΣΥ, που πιθανολογείται ότι θα εισαγάγει πολύ υψηλότερα τέλη σε ένα μεγαλύτερο εύρος υπηρεσιών. Σε αυτή την περίπτωση θα χρειαστεί όχι μόνο επαρκής ενημέρωση των πολιτών, αλλά και πολύ καλύτερος σχεδιασμός, με περισσότερες εξαιρέσεις για συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και με μέγιστο ύψος τελών ανά άτομο ή οικογένεια, για να αποφευχθούν φαινόμενα καταστροφικών δαπανών για τα νοικοκυριά και υψηλά ποσοστά ανικανοποίητων αναγκών υγείας. Είναι επαρκώς τεκμηριωμένο ότι οι συμπληρωμές πλήττουν περισσότερο τα άτομα χαμηλού εισοδήματος και φτωχής υγείας, γι' αυτό και η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να συνδεθεί με την ικανότητα ενός ασθενή να πληρώσει, αλλά με τις πραγματικές ανάγκες υγείας που έχει.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

M. Theodorou, "Testing the Waters for GeSY: Patients' Opinion of Cost-sharing Arrangements in the Public Health Care System in Cyprus", *Cyprus Economic Policy Review* 8:2, 37-59, 2014.

ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Στη διάρκεια του 2014 η έρευνα στον Τομέα Νοικοκυριών και Κοινωνικής Ευημερίας εστιάστηκε σε θέματα πρόσβασης στη δημόσια εκπαίδευση και πώς αυτά συνδέονται με την ανισότητα καθώς, επίσης, και στις ενδεχόμενες αναδιανεμητικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της εισαγωγής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Guaranteed Minimum Income, GMI).

Πρόσβαση στη δημόσια εκπαίδευση και ανισότητα

Οι επιπτώσεις της παροχής δημόσιας εκπαίδευσης στην κατανομή του εισοδήματος συνήθως μελετώνται δια μέσου της κατανομής των αντίστοιχων δημοσίων δαπανών στα επωφελούμενα νοικοκυριά, υποθέτοντας ότι οι δαπάνες αυτές αποτελούν μια καλή προσέγγιση του οφέλους που αποκομίζουν οι οικογένειες με παιδιά από τη δημόσια εκπαίδευση. Η μελέτη υιοθετεί μια διαφορετική προσέγγιση που βασίζεται στην εμπειρική ανάλυση της ζήτησης (empirical demand analysis) προκειμένου να μετρήσει τη χρηματική αξία της δημόσιας εκπαίδευσης από τη σκοπιά των καταναλωτών/νοικοκυριών. Ως εκ τούτου, προκύπτει από την ανάλυση ένα μέτρο της χρηματικής αποζημίωσης που ένα νοικοκυριό θα δεχόταν για να εγκαταλείψει το δικαίωμα που έχει στην ελεύθερη δημόσια εκπαίδευση (και να στείλει το παιδί του σε ιδιωτικό σχολείο). Οι οικονομετρικές εκτιμήσεις δείχνουν ότι το κατά κεφαλήν κόστος της δημόσιας εκπαίδευσης είναι διπλάσιο από το ποσό που τα νοικοκυριά θα ήταν διατεθειμένα να πληρώσουν για αυτή. Τα ευρήματα αυτά έχουν σημασία για την άσκηση και τον σχεδιασμό πολιτικών τόσο όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος όσο και τις αναδιανεμητικές του επιδράσεις.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο ακαδημαϊκό περιοδικό *Economic Letters*:

Andreou, S. N., Koutsampelas, C. and P. Pashardes "Estimating the Level and Distributional Effects of Free State Schooling" (*Economic Letters*, 125(2), pp. 303-305, 2014).

Η εισαγωγή του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος στην Κύπρο: Οικογενειακές δομές, κλίμακες ισοδυναμίας και προκλήσεις πολιτικής

Το αντικείμενο της μελέτης είναι οι ενδεχόμενες αναδιανεμητικές και δημοσιονομικές επιπτώσεις της εισαγωγής του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος (Guaranteed Minimum Income, GMI). Η μελέτη ξεκινά με μια σύντομη περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών των προγραμμάτων GMI όπως συναντώνται στην Ευρώπη και αλλού. Έμφαση έχει δοθεί στο ρόλο αυτών των προγραμμάτων σε περιόδους οικονομικής κρίσης όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους στον περιορισμό της

φτώχειας, τις δημοσιονομικές επιπτώσεις τους καθώς και το κοινωνικο-οικονομικό προφίλ των επωφελούμενων. Ανάμεσα σε άλλα θέματα, αναλύεται η δυναμική της αναπροσαρμογής του κοινωνικού κράτους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης. Σημειώνουμε ότι, σε γενικές γραμμές, η περιγραφή επιτυχημένων πρακτικών αλλά και σφαλμάτων στο σχεδιασμό του συστήματος σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες μπορεί να αποτελέσει μια μετάγχιση γνώσης και εμπειρίας για το Κυπριακό παράδειγμα.

Η ποσοτική ανάλυση βασίστηκε στο μοντέλο μικρο-προσομοίωσης φόρου παροχών EUROMOD, του οποίου η Κυπριακή εκδοχή (version) έχει αναπτυχθεί από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του ESSEX. Το μοντέλο EUROMOD έχει ως αφετηρία τα δεδομένα της Έρευνας Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) της οποίας τα στοιχεία τροποποιήθηκαν με τη χρήση των κατάλληλων τεχνικών έτσι ώστε να προσεγγίζουν την τρέχουσα περίοδο (έτος 2013) με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι τεχνικές αυτές (nowcasting) έχουν κάνει αισθητή την παρουσία τους στη σύγχρονη βιβλιογραφία καθώς έχει κριθεί ότι στο υφιστάμενο οικονομικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από ταχύτατες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, οι προτάσεις πολιτικής δεν θα πρέπει να στηρίζονται σε στοιχεία τα οποία δεν αντανακλούν τις τρέχουσες αλλαγές.

Καθότι την περίοδο που έλαβε χώρα η μελέτη δεν είχαν ανακοινωθεί οι κανόνες επιλεξιμότητας και το ύψος του επιδόματος, η ανάλυση βασίστηκε σε δυνητικά σενάρια που είχαν ως σκοπό να διερευνηθούν: α) πως διαφορετικοί κανόνες (συγκεκριμένα ο τρόπος ορισμού της οικογένειας) αλληλεπιδρούν με τις οικογενειακές δομές που επικρατούν στην Κυπριακή κοινωνία επηρεάζοντας τόσο τον αριθμό και προφίλ των επωφελούμενων όσο και το κόστος του προγράμματος και β) τον προσδιορισμό των βασικών αναγκών των επωφελούμενων και τις συνεπακόλουθες δημοσιονομικές και αναδιανεμητικές επιπτώσεις. Τα αποτελέσματα της μικροπροσομοίωσης δείχνουν ότι η ηλικία κάτω από την οποία τα τέκνα ενός αιτητή θα προσμετρούνται ως εξαρτώμενα έχει τεράστια σημασία τόσο για το κόστος του προγράμματος όσο και για τη διαμόρφωση του δημογραφικού προφίλ των επωφελούμενων. Αυτό διότι, σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, στην Κύπρο ένας μεγάλος αριθμός ενήλικων τέκνων ζει με τους γονείς του ή εξαρτάται οικονομικά από αυτούς. Επίσης, μια άλλη ιδιαιτερότητα της Κυπριακής κοινωνίας, όπου διερευνήθηκε στην ανάλυση, έγκειται στο σημαντικό αριθμό σύνθετων-πολυμελών νοικοκυριών όπου γονείς με τέκνα συγκατοικούν με ηλικιωμένους (παππούδες / γιαγιάδες) ή/και με άλλους συγγενείς. Τέλος, όσον αφορά τον ορισμό των βασικών αναγκών, η μελέτη σύγκρισε την υιοθέτηση των κλιμάκων ισοδυναμίας (equivalence scales) του ΟΟΣΑ (οι εν λόγω κλίμακες χρησιμοποιούνται από την EUROSTAT για τον υπολογισμό της φτώχειας και της ανισότητας) με την εναλλακτική του υπολογισμού «εθνικών» κλιμάκων ισοδυναμίας (country-specific equivalence scales) μέσω οικονομετρικής ανάλυσης των δεδομένων κατανάλωσης των τελευταίων Ερευνών Οικογενειακού Προϋπολογισμού της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κύπρου.

Η μελέτη ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της μικροπροσομοίωσης των δυνητικών σεναρίων, η οποία συμπληρώθηκε με μια συζήτηση των γενικών προκλήσεων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι σχεδιαστές του συστήματος τα επόμενα χρόνια.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Koutsampelas, C. (2013). The introduction of a GMI scheme in Cyprus: family structure, equivalence scales and policy challenges. Euromod Working Paper Series, EM 10/14, July 2014.

<https://www.iser.essex.ac.uk/research/publications/working-papers/euromod/em10-14.pdf>

Επιβλέπων: Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας

Στη διάρκεια του 2014 η έρευνα στον Τομέα των Επιχειρήσεων και Παραγωγικότητας εστιάστηκε, στη μελέτη του ιδιοκτησιακού καθεστώτος – κρατικό ή/και ιδιωτικό – στις τηλεπικοινωνίες και τον ηλεκτρισμό και πώς αυτό σχετίζεται με την οικονομική απόδοση καθώς και στη μελέτη πολυμερών συγκρίσεων παραγωγικότητας ανάμεσα σε χώρες της Ευρώπης.

Επιπλέον, βασική δραστηριότητα του Τομέα είναι η κατασκευή δεικτών μέτρησης της παραγωγικότητας (εργασίας και ολικής παραγωγικότητας) για την Κυπριακή οικονομία συνολικά αλλά και για επιμέρους τομείς που δημοσιεύονται σε συστηματική βάση σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων.

Κρατική ή ιδιωτική ιδιοκτησία: Ηλεκτρισμός και τηλεπικοινωνίες στην Ευρώπη

Η έρευνα εξετάζει πώς το ιδιοκτησιακό καθεστώς – κρατικό ή/και ιδιωτικό – στις τηλεπικοινωνίες και τον ηλεκτρισμό σχετίζεται με την οικονομική απόδοση. Η οικονομική απόδοση μετρείται με τους δείκτες συνολικής παραγωγικότητας, παραγωγικότητας της εργασίας και το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Η εμπειρική ανάλυση βασίζεται σε στατιστικά στοιχεία από Ευρωπαϊκές χώρες που δημοσιεύει η υπηρεσία Eurostat της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και καλύπτουν την περίοδο 1996-2011.

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι τόσο στις τηλεπικοινωνίες όσο και στον ηλεκτρισμό σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική απόδοση επιτυγχάνεται όταν οι επιχειρήσεις είναι πλήρως ιδιωτικές. Επιπλέον, από τις εκτιμήσεις προκύπτει ότι στις περιπτώσεις που το κράτος διατηρεί ένα μεγάλο μέρος της ιδιοκτησίας των εν λόγω τομέων για να ασκεί έλεγχο της αγοράς, η απόδοση είναι χειρότερη από αυτή που αντιστοιχεί σε καθεστώς πλήρους κρατικοποίησης. Πολύ πιθανόν αυτό να συνδέεται με το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις δεν έχουν κίνητρο (και πολιτική πίεση) να ρυθμίσουν τομείς της οικονομίας όπου διακυβεύονται δικά τους συμφέροντα.

Τα πιο πάνω αποτελέσματα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το κράτος δεν πρέπει να επιδιώκει την ιδιοκτησία των επιχειρήσεων στους τομείς κοινής ωφελείας αλλά την προώθηση της ανταγωνιστικότητας με τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου (ελεύθερη είσοδος στην αγορά, επιβολή ανώτατης τιμής κλπ). Ο σωστός σχεδιασμός του ρυθμιστικού πλαισίου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για διασφαλιστεί ότι το όφελος (αύξηση παραγωγικότητας) από τις ιδιωτικοποιήσεις θα μετακυλιστεί στους καταναλωτές υπό μορφή χαμηλότερων τιμών και όχι στους ιδιώτες ιδιοκτήτες υπό μορφή υπερκέρδους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μικρές χώρες όπου ο αριθμός των επιχειρήσεων είναι, επίσης, μικρός ώστε εύκολα αυτές μπορούν να ελέγξουν την αγορά.

Όσον αφορά τους μισθούς και την απασχόληση στις υπό ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεις οι επιπτώσεις πιθανόν να είναι αρνητικές, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Εξάλλου, είναι με τη μείωση του εργατικού κόστους και τη βελτίωση στην οργάνωση της παραγωγής που μια εταιρεία αυξάνει την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητά της. Με απλά λόγια, η ιδιωτικοποίηση δυνατόν να προκαλέσει μεταφορά οφέλους από αυτούς που απασχολούνται στις κρατικές επιχειρήσεις σε άλλες ομάδες του πληθυσμού. Ωστόσο, τα αναμενόμενα μακροπρόθεσμα οφέλη από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας για την κοινωνία είναι συνολικά πολύ μεγαλύτερα από τις απώλειες των εργαζομένων στις κρατικές επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Karagiannakis C., E. Ketteni and Th. Mamuneas, "Public vs Private: Electricity and Telecommunications in Europe", Cyprus Economic Policy Review 8:1, 53-70, 2014.

Πολυμερείς συγκρίσεις παραγωγικότητας ανάμεσα σε χώρες της Ευρώπης

Ο σκοπός αυτής της μελέτης, η οποία χρησιμοποιεί πολυμερείς συγκρίσεις, ήταν να αναλύσει τις διαφορές ανάμεσα στα επίπεδα παραγωγικότητας μεταξύ Ευρωπαϊκών χωρών κατά την περίοδο 2000-2012. Τα αποτελέσματα της μελέτης υποδεικνύουν ότι οι χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης έχουν ψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας σε σύγκριση με τις Μεσογειακές και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Επιπλέον παρατηρούμε μια διαχρονική αύξηση της παραγωγικότητας στις πλείστες χώρες του δείγματος μας. Η αύξηση αυτή της παραγωγικότητας στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη οφείλεται κυρίως στην αύξηση του προϊόντος των συγκεκριμένων χωρών, ενώ η αντίστοιχη αύξηση στις Μεσογειακές και Ανατολικές χώρες προέρχεται από την πιο αποτελεσματική χρήση των εισροών τους.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι με βάση τα αποτελέσματα μας οι λιγότερο παραγωγικές χώρες είναι αυτές με τη μεγαλύτερη ανάπτυξη στην παραγωγικότητα τους. Δηλαδή, οι Μεσογειακές και οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης παρουσιάζουν μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης της παραγωγικότητας σε σύγκριση με τις χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Τα αποτελέσματα της μελέτης βρίσκονται στο Δοκίμιο:

Mamuneas Th. and E. Ketteni "Multilateral Comparisons of Productivity among European Countries", Economic Policy Paper No. 10-14, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2014

ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Επιβλέποντες: Καθ. Πάνος Πασιαρδής και Αν. Καθ. Άντρος Κούρτελλος

Η έρευνα στον Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης το 2014 επικεντρώθηκε στην διερεύνηση τεχνικών πρόβλεψης του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του για την Κύπρο καθώς επίσης στις προκλήσεις που ανακύπτουν στην εκτίμηση μακροοικονομικών προβλέψεων στην Κύπρο.

Επιπλέον, βασική δραστηριότητα του Τομέα είναι η κατασκευή και ανάλυση των προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κύπρο, που δημοσιεύονται σε τριμηνιαία βάση στο δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές», καθώς και η ανάλυση των στοιχείων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύονται μηνιαίως στο δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Παράλληλα, ο τομέας ασχολείται με την ανάπτυξη εργαλείων/μοντέλων για σκοπούς μακροοικονομικής ανάλυσης της Κυπριακής οικονομίας, καθώς και τη βελτίωση των υφιστάμενων τεχνικών.

Πρόβλεψη του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του για την Κύπρο: μοντέλα μιας εξίσωσης και συνδυασμοί προβλέψεων

Τα επίσημα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών δημοσιεύονται με σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με το τρίμηνο αναφοράς και επομένως βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του (δηλ. ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, επενδύσεις, εισαγωγές και εξαγωγές) αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο για σκοπούς παρακολούθησης των μακροοικονομικών εξελίξεων και άσκησης πολιτικής. Στόχος του δοκιμίου είναι η κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του με τη χρήση μιας εκτεταμένης βάσης

δεδομένων και δυναμικών μοντέλων μιας εξίσωσης. Οι προβλέψεις που προκύπτουν από τα διάφορα μοντέλα αξιολογούνται εφαρμόζοντας εναλλακτικούς συνδυασμούς προβλέψεων, των οποίων η ικανότητα πρόβλεψης αξιολογείται. Παράλληλα εξετάζεται κατά πόσο η προσαρμογή των προβλέψεων από τα διάφορα μοντέλα μέσω διόρθωσης της σταθεράς των μοντέλων (intercept correction) μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα πρόβλεψης.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι συνδυασμοί προβλέψεων, που δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα σε προβλέψεις από μοντέλα με καλύτερη επίδοση πρόβλεψης ιστορικά, συνδέονται με μεγαλύτερη ακρίβεια από άλλες μεθόδους συνδυασμού προβλέψεων. Η εφαρμογή διόρθωσης της σταθεράς στα μοντέλα βελτιώνει την ικανότητα πρόβλεψης. Η χρήση μιας εκτεταμένης βάσης δεδομένων με μεταβλητές από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας για την Κύπρο δεν φαίνεται να μειώνει το σφάλμα των προβλέψεων. Επιπλέον, η ανάλυση δείχνει ότι η πρόβλεψη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ κατ' ευθείαν οδηγεί σε ακριβέστερες προβλέψεις από τον υπολογισμό προβλέψεων για τους ρυθμούς μεταβολής των συνιστωσών του ΑΕΠ, οι οποίες στη συνέχεια αθροίζονται για να υπολογιστεί η πρόβλεψη για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ.

Εξετάζεται, επίσης, η ικανότητα πρόβλεψης μοντέλων γνωστών ως "bridge" που συνδέουν τα τριμηνιαία στοιχεία του ΑΕΠ με μηνιαίους δείκτες οι οποίοι δημοσιεύονται έγκαιρα. Τα μοντέλα αυτά μπορούν να εφαρμοστούν στην κατασκευή προβλέψεων για τις μεταβλητές των Εθνικών Λογαριασμών σε πραγματικό χρόνο· οι προβλέψεις μπορούν να αναθεωρούνται με την έλευση νέων μηνιαίων στοιχείων. Προβλέψεις από μοντέλα τύπου "bridge" που σχετίζονται με βελτιωμένη επίδοση πρόβλεψης σε πρόσφατα τρίμηνα έχουν μικρότερο σφάλμα πρόβλεψης από απλά μοντέλα και από άλλους συνδυασμούς προβλέψεων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο Δοκίμιο:

Paramichael Chr., N. Pashourtidou and A. Kourtellos, "Forecasting Cyprus GDP and its demand components: Single equation models and forecast combinations", Economic Analysis Paper No. 06-14, Economics Research Centre, University of Cyprus, July 2014.

Η κατάσταση των μακροοικονομικών προβλέψεων στην Κύπρο

Το αντικείμενο του άρθρου αφορά τις προκλήσεις που ανακύπτουν στην εκτίμηση μακροοικονομικών προβλέψεων στην Κύπρο και οφείλονται στο γεγονός ότι τα διάφορα δεδομένα τα οποία είναι χρήσιμα για τους σκοπούς των προβλέψεων είναι διαθέσιμα σε μεικτές συχνότητες. Για παράδειγμα, οι περισσότερες μακροοικονομικές μεταβλητές είναι διαθέσιμες σε τριμηνιαίες ή μηνιαίες συχνότητες ενώ άλλοι σημαντικοί δείκτες είναι διαθέσιμοι σε υψηλότερες συχνότητες. Παραθέτουμε μια ανασκόπηση των μονομεταβλητών και πολυμεταβλητών χρονοσειρών καθώς και των διαρθρωτικών δυναμικών προγνωστικών μοντέλων που επιτρέπουν τη χρήση δεδομένων διαφορετικών συχνοτήτων. Επιπρόσθετα, εξετάζουμε πως τα μοντέλα μεικτών συχνοτήτων μπορούν να φανούν χρήσιμα στην ενημέρωση των προβλέψεων σε πραγματικό χρόνο.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο Δοκίμιο:

Andreou Elena and A. Kourtellos, "The State of Cyprus Macroeconomic Forecasting", Economic Analysis Paper No. 07-14, Economics Research Centre, University of Cyprus, November 2014.

Πρόβλεψη του ΑΕΠ και των συνιστωσών ζήτησής του για την Κύπρο: εφαρμογές δυναμικών μοντέλων παραγόντων

Σκοπός της μελέτης είναι η εφαρμογή δυναμικών μοντέλων παραγόντων (dynamic factor models) σε βάσεις δεδομένων με μεγάλο αριθμό τριμηνιαίων και μηνιαίων μακροοικονομικών και

χρηματοοικονομικών μεταβλητών για τον υπολογισμό ενός μικρού αριθμού χρονοσειρών κοινών παραγόντων (common factors). Οι κοινοί παράγοντες συνοψίζουν τις πληροφορίες που υπάρχουν στις εκτεταμένες βάσεις δεδομένων. Οι τριμηνιαίοι παράγοντες που εκτιμούνται περιλαμβάνονται ως ανεξάρτητες μεταβλητές σε απλά δυναμικά μοντέλα μιας εξίσωσης και στη συνέχεια αξιολογείται η ικανότητα αυτών των μοντέλων να προβλέψουν το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, ιδιωτικής και δημόσιας κατανάλωσης, επενδύσεων, εισαγωγών και εξαγωγών. Ως εκ τούτου μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για τη χρησιμότητα των κοινών παραγόντων για σκοπούς πρόβλεψης. Οι μηνιαίοι κοινοί παράγοντες που υπολογίζονται από μια βάση δεδομένων που λαμβάνει υπόψη τις υστερήσεις στη δημοσίευση των μηνιαίων μεταβλητών, χρησιμοποιούνται σε μηνιαία βάση για την κατασκευή προβλέψεων για το προηγούμενο (back-casts) και το τρέχον (now-casts) τρίμηνο, πριν από τη δημοσίευση των Εθνικών Λογαριασμών. Οι προβλέψεις αυτές κατασκευάζονται με μοντέλα που συνδέουν μηνιαίους δείκτες με τριμηνιαία στοιχεία Εθνικών Λογαριασμών (bridge equations) και η ακρίβεια των προβλέψεων αξιολογείται. Το άρθρο διερευνά επίσης, κατά πόσο δείκτες βασισμένοι σε κοινούς παράγοντες, που εκτιμούνται από μια βάση δεδομένων που περιλαμβάνει όλες τις μεταβλητές από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας της Κύπρου, θα μπορούσαν να αποτελέσουν πιο αξιόπιστους προπορευόμενους δείκτες για την οικονομική δραστηριότητα από το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (Economic Sentiment Indicator) που κατασκευάζεται από ένα υποσύνολο μεταβλητών.

Η ανάλυση δείχνει ότι οι τριμηνιαίοι και μηνιαίοι κοινοί παράγοντες που υπολογίζονται από εκτεταμένες βάσεις δεδομένων εγχώριων και ξένων/διεθνών μεταβλητών μπορούν να αποβούν χρήσιμοι για σκοπούς πρόβλεψης του ΑΕΠ καθώς και διαφόρων συνιστωσών ζήτησης του ΑΕΠ όπως ιδιωτική κατανάλωση και επενδύσεις. Οι κοινοί παράγοντες βελτιώνουν την ακρίβεια των προβλέψεων από απλά δυναμικά μοντέλα μιας εξίσωσης καθώς και την αξιοπιστία των προβλέψεων για το προηγούμενο και τρέχον τρίμηνο που διενεργούνται πριν από την επίσημη δημοσίευση των Εθνικών Λογαριασμών. Επιπρόσθετα, οι δείκτες που βασίζονται σε κοινούς παράγοντες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συστηματική βάση για σκοπούς παρακολούθησης των μεταβολών στην οικονομική δραστηριότητα συμπληρώνοντας τις πληροφορίες από το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο Δοκίμιο:

Papamichael Chr. and N. Pashourtidou, "Forecasting Cyprus GDP and its demand components: Applications of dynamic factor models ", Economic Analysis Paper No. 11-14, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2014.

ΤΟΜΕΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Σημείωση-Οι πληροφορίες θα ανακοινωθούν στο διαδίκτυο μόλις είναι διαθέσιμες.

ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η κατάρρευση του Κυπριακού τραπεζικού συστήματος: μια σφαιρική θεώρηση

Μέχρι το 2000, η Κύπρος διέθετε ένα κλειστό και στενά ελεγχόμενο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι τράπεζες της ήταν συντηρητικοί και εσωστρεφείς οργανισμοί με χαμηλή αποδοτικότητα και περιορισμένη τεχνογνωσία. Τα επιτόκια καθορίζονταν από την Κεντρική Τράπεζα και υπήρχαν αυστηροί περιορισμοί στη διακίνηση κεφαλαίων. Τα σχετικά ψηλά επίπεδα αποταμίευσης παρείχαν στις τράπεζες αρκετή ρευστότητα την οποία διοχέτευαν στην οικονομία. Οι τραπεζικές πρακτικές ευνοούσαν τον

δανεισμό στη βάση εξασφάλισης με αποτέλεσμα να γίνονται υπερβολικές επενδύσεις σε κτήρια και κατασκευές εις βάρος των επενδύσεων σε μηχανήματα, εξοπλισμό και τεχνολογία. Υπήρξε, επίσης, μια σταθερή αύξηση του δανεισμού για σκοπούς ιδιωτικής κατανάλωσης.

Ο 21ος αιώνας έφερε τη φιλελευθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρατηρήθηκε σημαντική εισροή ξένων κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Τα κεφάλαια διοχετεύτηκαν σε εγχώριο δανεισμό, κυρίως στην ιδιωτική κατανάλωση και τις κατασκευές, και σε επέκταση των τραπεζών στο εξωτερικό. Ο υπέρμετρος δανεισμός δημιούργησε μια μεγάλη φούσκα στα ακίνητα και φόρτωσε νοικοκυριά και επιχειρήσεις με δυσβάστακτο χρέος. Το σπάσιμο της φούσκας ήταν θέμα χρόνου και επήλθε το 2008 με την παγκόσμια οικονομική κρίση και την κρίση χρέους στην Ελλάδα. Η μεγάλη έκθεση στην Ελλάδα γονάτισε τις τράπεζες, και η απομείωση των Ελληνικών ομολόγων τον Οκτώβριο το 2011 άρχισε την αντίστροφη μέτρηση. Η κυβέρνηση δεν διέγινωσε σωστά την κατάσταση και καθυστέρησε αδικαιολόγητα τη λήψη διορθωτικών μέτρων. Η κατάληξη ήταν το κούρεμα των καταθέσεων στις δύο μεγάλες Κυπριακές τράπεζες, ένα πρωτοφανές γεγονός που σόκαρε την Κύπρο αλλά και το παγκόσμιο.

Η φιλελευθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η ένταξη στην ΕΕ δημιούργησαν νέες προοπτικές για την Κυπριακή οικονομία. Ταυτόχρονα δημιούργησαν και προκλήσεις καθώς το οικονομικό και επιχειρησιακό περιβάλλον άλλαξε δραματικά. Οι τράπεζες, οι εποπτικές αρχές και το πολιτικό σύστημα δεν διαχειρίστηκαν σωστά τα νέα δεδομένα, δημιουργώντας τις συνθήκες για μια ανώμαλη προσγείωση. Η αδυναμία της κυβέρνησης να ενεργήσει αποφασιστικά όταν εμφανίστηκαν τα πρώτα προβλήματα έδωσε στην αναπόφευκτη κρίση καταστροφικές διαστάσεις.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

S. Clerides, "The Collapse of the Cypriot Banking System: A Bird's Eye View", Cyprus Economic Policy Review 8:2, 3-35, 2014.

Κυπριακές αποκλίσεις από το νόμο μιας τιμής

Στις 10 Ιουλίου του 2007 συμφωνήθηκε η ισοτιμία κλειδώματος της Κυπριακής λίρας έναντι του ευρώ στην τιμή των 0.585274 λιρών ανά ευρώ. Εξετάζοντας τις αποκλίσεις του νόμου μιας τιμής συνολικά για το 2005 και για το 2010 μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα όσον αφορά την ισοτιμία κλειδώματος της Κυπριακή λίρας με το ευρώ και τυχόν επιπτώσεις που είχε στην Κυπριακή οικονομία. Με τη χρήση τιμών για αγαθά και υπηρεσίες που απαρτίζουν τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή και είναι διαθέσιμες για την Κύπρο και 30 άλλες Ευρωπαϊκές χώρες για τα έτη 2005 και 2010, συμπεραίνουμε ότι ο διάμεσος των αποκλίσεων για εμπορεύσιμα αγαθά το 2005 ήταν 0.588902, πολύ κοντά στην τιμή κλειδώματος.

Στο άρθρο αυτό θα αναλύσουμε τις αποκλίσεις από τον νόμο μιας τιμής στην Κύπρο εν σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) πριν και μετά από τη μετάβαση στο ευρώ την 1η Ιανουαρίου του 2008. Θα μπορέσουμε έτσι να απαντήσουμε ερωτήματα όπως: Κατά πόσο ο βαθμός ολοκλήρωσης της Κυπριακής οικονομίας με την Ε.Ε. και την Ευρωζώνη (ΕΖ) αυξήθηκε; Πως η διαδικασία υιοθέτησης του ευρώ επηρέασε τις τιμές στην Κύπρο εν σχέση με τους Ευρωπαίους εταίρους της; Κατά πόσο ο βαθμός ολοκλήρωσης όπως διαφαίνεται από τις Κυπριακές αποκλίσεις από το νόμο μιας τιμής εν σχέση με την Ε.Ε. ή την ΕΖ διαφέρει ανά κατηγορία αγαθών; Τι εξηγεί αυτές τις διαφορές στις αποκλίσεις των τιμών; Η σύγκριση των κατανομών των αποκλίσεων από το νόμο μιας τιμής εν σχέση με χώρες της ΕΖ (ή χώρες της Ε.Ε. εκτός ΕΖ πριν και μετά την υιοθέτηση του ευρώ) μας πληροφορεί για το διαφοροποιημένο βαθμό ολοκλήρωσης της Κυπριακής οικονομίας κατά τη σημαντική αυτή περίοδο.

Συμπεραίνουμε ότι πρώτον, η Κυπριακή οικονομία παρουσίασε σημαντικά αυξημένο βαθμό ολοκλήρωσης μεταξύ 2005 και 2010, και δεύτερον, η Κυπριακή κατανομή αποκλίσεων από το νόμο μιας τιμής για την Κύπρο εν σχέση με αυτές τις οικονομίες μετατοπίστηκε προς τα αριστερά καταδεικνύοντας ότι η Κύπρος έγινε σχετικά φθηνότερη το 2010 εν σχέση με το 2005. Το 2010 η εμπειρική κατανομή αποκλίσεων από τον νόμο μιας τιμής είχε καταστεί στατιστικά ίδια με αυτή χωρών του πυρήνα της ΕΖ όπως η Γερμανία. Αυτό συνάδει με ένα γρήγορο ρυθμό προσαρμογής των σχετικών τιμών κατά την διαδικασία υιοθέτησης του ευρώ, καταδεικνύοντας και το ψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας της Κυπριακής οικονομίας. Τρίτον, υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο πως επηρεάστηκαν οι σχετικές τιμές για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες κατά την μετάβαση στο ευρώ. Για παράδειγμα, ενώ η Κύπρος ήταν 20.3% πιο φθηνή από το μέσο όρο της ΕΖ το 2005 έγινε 11.3% πιο ακριβή από το μέσο όρο της ΕΖ το 2010. Σε αντίθεση με αυτό, ενώ ήταν 15.4% πιο ακριβή το 2005 στα αυτοκίνητα είχε καταστεί 4% φθηνότερη το 2010. Οι σημαντικές για τον τουρισμό κατηγορίες των διεθνών πτήσεων, ενοικίασης αυτοκινήτων, και εστιατορίων έγιναν, επίσης, φθηνότερες κατά την περίοδο 2005-2010 (από 82%, 2.4% και 11.9% ακριβότερες από τον μέσο όρο της ΕΖ αντιστοίχως το 2005, 32% ακριβότερες, 17.7% φθηνότερες, και ίσες με το μέσο όρο της ΕΖ αντιστοίχως το 2010), ενώ τα ξενοδοχεία από 13.5% και 8.8% φθηνότερα από το μέσο όρο της ΕΖ και της Ε.Ε. αντιστοίχως το 2005, είχαν καταστεί μόλις 2.9% φθηνότερα εν σχέση με την ΕΖ και 8.7% ακριβότερα εν σχέση με την Ε.Ε. το 2010.

Τέλος, βρίσκουμε ότι οι διαφορές των τιμών στην Κύπρο εν σχέση με τις άλλες χώρες κατά την περίοδο 2005-2010 μπορούν να εξηγηθούν σε ικανοποιητικό βαθμό από το κόστος μη εμπορεύσιμων συντελεστών παραγωγής, την εμπορευσιμότητα (κόστος εμπορίου) των αγαθών, και διαφορές στην φορολογία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Glushenkova M. and M. Zachariadis, "Cypriot LOP Deviations Before and After the EURO", Cyprus Economic Policy Review 8:2, 61-85, 2014.

Μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και η επίδρασή τους στις ενεργειακές προοπτικές της Κύπρου

Στο άρθρο παρουσιάζονται προβλέψεις της ζήτησης ενέργειας στην Κύπρο έως το 2020, κατά τομέα της οικονομίας και καύσιμο, για τρία διαφορετικά σενάρια μελλοντικής εξέλιξης ανάλογα με την έκταση υιοθέτησης πολιτικών για εξοικονόμηση ενέργειας. Οι ενεργειακές προβλέψεις βασίζονται σε μακροοικονομικές παραδοχές που προέρχονται από την κυπριακή κυβέρνηση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και σε προβλέψεις των διεθνών τιμών του πετρελαίου που περιέχονται στις πιο πρόσφατες αναλύσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας.

Δύο από τα σενάρια που εξετάζονται στο άρθρο έχουν προσδιοριστεί από κοινού με το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΥΕΕΒΤ) της Κυπριακής Δημοκρατίας και αποτελούν τις προβλέψεις που υποβλήθηκαν τον Απρίλιο 2014 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του 3ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση (ΕΣΔΕΑ), η υποβολή του οποίου αποτελεί υποχρέωση όλων των κρατών-μελών της ΕΕ με βάση την Οδηγία 2012/27/ΕΕ. Πρόκειται για ένα «σενάριο αναφοράς», που προβλέπει τι θα συνέβαινε αν δεν λαμβάνονταν μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας πέραν όσων είχαν υιοθετηθεί μέχρι το 2010, και ένα «σενάριο ενεργειακής απόδοσης», που υπολογίζει την εξέλιξη στην τελική ζήτηση ενέργειας θεωρώντας πλήρη εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που υιοθετήθηκε μετά το 2010, συνέχιση του εθνικού σχεδίου χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και υιοθέτηση πιο απαιτητικών προδιαγραφών για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων.

Εκτός από τα δύο αυτά σενάρια, το άρθρο περιλαμβάνει και τις προβλέψεις ενός ακόμα σεναρίου (που σχεδιάστηκε με ευθύνη του συγγραφέα και δεν δεσμεύει το ΥΕΕΒΤ). Το σενάριο αυτό περιέχει

παραδοχές που αφορούν την υιοθέτηση πιο δραστικών μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, κυρίως στον τομέα των κτιρίων, που βρίσκονται μέσα στις δυνατότητες του κυπριακού ενεργειακού συστήματος αλλά ξεπερνούν τις απαιτήσεις της υφιστάμενης ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Τα αποτελέσματα των υπολογισμών δείχνουν ότι η Κύπρος μπορεί να επιτύχει ποσοστιαία εξοικονόμηση ενέργειας τουλάχιστον του ίδιου μεγέθους με αυτήν που είχε προβλεφθεί στο 2ο ΕΣΔΕΑ του 2011, δηλαδή πριν να ξεκινήσει ουσιαστικά η οικονομική κρίση. Περίπου μισές από αυτές τις εξοικονομήσεις θα προέρχονται από αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στους τομείς τελικής ζήτησης (κτίρια, μεταφορές, βιομηχανία) και οι άλλες μισές από την εισαγωγή του φυσικού αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή. Παρά την οικονομική κρίση, που είναι λογικό να επιβράδυνε τις επενδύσεις σε νέο πιο αποδοτικό ενεργειακό εξοπλισμό σε όλους τους τομείς της οικονομίας, οι αυστηρότερες προδιαγραφές ενεργειακής απόδοσης που προβλέπονται στις νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ αναμένεται να συμβάλουν σε συνεχή αύξηση της παραγωγικότητας της χρήσης ενέργειας στην Κύπρο.

Η υιοθέτηση πιο «επιθετικών» μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, όπως προβλέπεται από το τρίτο σενάριο που παρουσιάζεται στο άρθρο, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές περαιτέρω εξοικονομήσεις σε όλη την κυπριακή οικονομία χωρίς υπερβολικό κόστος, καθώς αναμένεται να αξιοποιήσει το μεγάλο ανεκμετάλλευτο δυναμικό αύξησης της ενεργειακής απόδοσης κυρίως στον τομέα των υφιστάμενων κτιρίων. Ενόψει των επερχόμενων πανευρωπαϊκών πρωτοβουλιών για σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα κράτη-μέλη της ΕΕ έως το 2030, η αξιοποίηση αυτού του δυναμικού μπορεί να προσφέρει έναν αποτελεσματικό τρόπο επίτευξης και των περιβαλλοντικών στόχων της Κυπριακής Δημοκρατίας και να τη μετατρέψει σταδιακά σε μια οικονομία υψηλής ενεργειακής παραγωγικότητας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

Zachariadis Th., "The Effect of Energy Efficiency Policies on the Medium-Term Energy Outlook of Cyprus", Cyprus Economic Policy Review 8:1, 35-51, 2014.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ 2015

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Επιδράσεις της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας στην προσφορά εργασίας στην Κύπρο

Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει αρνητικά τόσο τη συμμετοχή των ατόμων στην αγορά εργασίας όσο και των αριθμό των ωρών που εργάζονται τα άτομα. Επίσης, η προσφορά εργασίας συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού έχει πληγεί περισσότερο από την οικονομική κρίση όπως για παράδειγμα των ατόμων νεαρής ηλικίας και των γυναικών. Σε αυτή την μελέτη θα μελετήσουμε την επίδραση που έχει η οικονομική κρίση και τα μέτρα λιτότητας που υιοθετήθηκαν από το κράτος για την αντιμετώπιση της στην προσφορά εργασίας στην Κύπρο. Στόχος της μελέτης είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής και διαμόρφωση προτάσεων για παροχή στοχευόμενων οικονομικών κινήτρων για αύξηση της απασχόλησης.

Για τους σκοπούς της μελέτης θα χρησιμοποιηθούν μικροοικονομικά στοιχεία από τις τέσσερις πιο πρόσφατες έρευνες European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). Στην έρευνα θα αναλυθεί η προσφορά εργασίας στις χρονιές 2010 και 2011 όπου η οικονομική κρίση δεν είχε επηρεάσει την Κύπρο και στις χρονιές 2012 και 2013 στις οποίες οι επιδράσεις της οικονομικής κρίσης είχαν αρχίσει να φαίνονται στην Κυπριακή οικονομία.

Η ανάλυση θα γίνει με τη χρήση μικροοικονομικού μοντέλου προσφοράς εργασίας και θα διεξαχθεί ξεχωριστά για άντρες και γυναίκες αναγνωρίζοντας ότι η συμπεριφορά αλλά και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση των ατόμων για εργασία διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στα δύο φύλα. Επίσης, το μοντέλο προσφοράς εργασίας που θα χρησιμοποιηθεί θα είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να αντανακλάτε σωστά η συμπεριφορά των ατόμων σε όλη την κατανομή των μισθών και όχι μόνο στο μέσο. Με βάση τις εκτιμήσεις της προσφοράς εργασίας θα υπολογιστούν οι ελαστικότητες προσφοράς εργασίας ως προς το μισθό και το εισόδημα για τις χρονιές που θα είναι υπό μελέτη.

Επιπρόσθετα στη μελέτη θα χρησιμοποιηθεί και το μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών του ΚΟΕ (ή το μοντέλο προσομοίωσης φοροπαροχών EUROMOD) ώστε να υπολογιστεί η επίδραση που είχαν τα μέτρα λιτότητας στο καθαρό διαθέσιμο εισόδημα από εργασία, από ωφελήματα και από άλλα εισοδήματα εκτός εργασίας (ενοίκια, μερίσματα, τόκους κτλ.). Στη συνέχεια θα χρησιμοποιηθεί *ceteris paribus* ανάλυση για να υπολογιστεί η επίδραση που είχε το κάθε μέτρο ξεχωριστά την προσφορά εργασίας των ατόμων και θα καθοριστούν οι ομάδες του πληθυσμού που επηρεάστηκαν περισσότερο από το κάθε μέτρο.

Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένεται ότι θα οδηγήσουν στη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής που θα στοχεύουν στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και των ωρών εργασίας των ατόμων και κυρίως των ομάδων του πληθυσμού που πλήγηκαν περισσότερο από την οικονομική κρίση π.χ. ατόμων κάτω από 25, γυναικών, μονογονιών, ατόμων με μικρά παιδιά κ.α.

Χρηματική αποτίμηση της εργασιακής ασφάλειας και ανισότητες στην αγορά εργασίας

Τα τελευταία χρόνια στην αγορά εργασίας έχουν συμβεί σημαντικές μεταβολές. Το ποσοστό της ανεργίας έχει εκτοξευθεί σε πρωτόγνωρα επίπεδα, ενώ ταυτόχρονα ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός εργαζομένων (ειδικά νέοι) απασχολούνται είτε σε εργασίες μερικής απασχόλησης είτε με συμβόλαια περιορισμένου χρόνου. Ο κίνδυνος μείωσης ή απώλειας εισοδημάτων παραμένει πολύ υψηλός για

πολλούς εργαζόμενους, ενώ η φτώχεια ανάμεσα στους εργαζομένους είναι επίσης αυξημένη. Αυτές οι εξελίξεις δυσχεραίνουν τη σχετική θέση πολλών ομάδων του πληθυσμού όσον αφορά τις ευκαιρίες επωφελούς απασχόλησης. Το πρόβλημα της διχοτομημένης αγοράς εργασίας (dual labor market) σήμερα παρουσιάζεται εντονότερο από ποτέ. Κατά συνέπεια, οι ανισότητες που ήδη προϋπάρχουν στην αγορά εργασίας διευρύνονται ακόμα περισσότερο. Ο σκοπός της μελέτης είναι να επιχειρήσει την ποσοτικοποίηση αυτών των ανισοτήτων με το να εκτιμήσει σε χρηματικούς όρους την αξία της εργασιακής ασφάλειας.

Η εμπειρική εκτίμηση θα βασιστεί στην οικονομετρική εκτίμηση ενός συστήματος ζήτησης λαμβάνοντας όμως υπόψη τις παρατηρήσιμες διαφορές στην αποταμιευτική συμπεριφορά των ατόμων που θα επιτρέψουν την αποτίμηση σε χρηματικούς όρους της αξίας της εργασιακής σταθερότητας. Οι εκτιμήσεις αυτές θα υπολογιστούν σε χρονικές περιόδους που αντιστοιχούν σε διαφορετικά επίπεδα ανεργίας (πχ. πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης) έτσι ώστε να εκτιμηθεί σε τι βαθμό οι εν λόγω παράμετροι επηρεάζονται από τις μεταβολές στην ανεργία/απασχόληση. Η μελέτη θα αξιοποιήσει δεδομένα των Ερευνών Οικογενειακού Προϋπολογισμού σε Ελλάδα και Κύπρο και θα επικεντρωθεί στις εξελίξεις που έχουν επισυμβεί στις δύο χώρες. Τα αποτελέσματα θα βοηθήσουν να αποκτήσουμε μια πιο καθαρή εικόνα των ανισοτήτων στην αγορά εργασίας με απώτερο σκοπό την πρόταση κατάλληλων πολιτικών που θα αμβλύνουν τα φαινόμενα διχοτόμησης της αγοράς εργασίας.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Δημόσιων Οικονομικών και Φορολογίας

Τίτλος	Είδος
Επιδράσεις της οικονομικής κρίσης και των μέτρων λιτότητας στην προσφορά εργασίας στη Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Χρηματική αποτίμηση της εργασιακής ασφάλειας και ανισότητες στην αγορά εργασίας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Εκπαίδευση και λιτότητα

Ο σκοπός της μελέτης είναι να εκτιμήσει τις συνέπειες των πολιτικών λιτότητας στη δημόσια εκπαίδευση τόσο όσον αφορά την αξία των παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και των αναδιανεμητικών επιπτώσεων τους. Γενικότερα, οι πολιτικές λιτότητες (δηλαδή τα μέτρα σύμπτυξης του κόστους) ενδέχεται να επιδράσουν στα δημόσια αγαθά με δύο τρόπους: αφενός επηρεάζουν, κατά κύριο λόγο με αρνητικό τρόπο χωρίς όμως αυτό να είναι πάντα βέβαιο, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και αφετέρου μειώνουν το κόστος ανά επωφελούμενο από τις υπηρεσίες αυτές. Είναι σημαντικό να γίνει αντιληπτό ότι, αντίθετα από τη συμβατική άποψη που προβάλλεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και κυριαρχεί στο δημόσιο διάλογο, οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της λιτότητας δεν είναι αναγκαστικά αρνητικές. Αν η μείωση του κόστους δεν συνοδεύεται από σημαντικές επιπτώσεις στην ποιότητα των υπηρεσιών, τότε η συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος ενδέχεται να βελτιωθεί. Αντίθετα, αν η πτώση στην ποιότητα των υπηρεσιών είναι σημαντική τότε το κοινωνικό κόστος ενδέχεται να είναι τεράστιο. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό χρήζει εμπειρικής διερεύνησης και δεν θα πρέπει να δίνεται σε ad hoc βάση με γνώμονα τις όποιες ιδεολογικές/πολιτικές προκαταλήψεις.

Η εμπειρική μελέτη του προβλήματος θα βασιστεί στην εκτίμηση των παραμέτρων ενός συστήματος ζήτησης που θα επιτρέψουν την αποτίμηση σε χρηματικούς όρους της προθυμίας των νοικοκυριών να πληρώσουν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Οι εκτιμήσεις αυτές θα υπολογιστούν σε χρονικές περιόδους που αντιστοιχούν πριν και μετά τα μέτρα λιτότητας και τα αποτελέσματα θα ερμηνευτούν σε σχέση με τις αντίστοιχες μεταβολές στις κατά κεφαλήν δημόσιες δαπάνες.

Η μελέτη θα βασιστεί σε στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) που, πέρα από λεπτομερή δεδομένα αναφορικά με την κατανάλωση του νοικοκυριού, περιέχουν πολύτιμη πληροφόρηση για τα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των ατόμων. Η ανάλυση θα καλύψει την Ελλάδα και την Κύπρο, δύο χώρες που βρίσκονται σε διαδικασία δημοσιονομικής προσαρμογής και συνεπώς έχουν εφαρμόσει – ειδικά η Ελλάδα- ιδιαίτερα οδυνηρά μέτρα περικοπών των δημόσιων δαπανών.

Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από την εκτίμηση των συνεπειών της λιτότητας στην αποτίμηση της αξίας της δημόσιας εκπαίδευσης θα βοηθήσουν α) να εξαχθούν συμπεράσματα για τα μέτρα λιτότητας που έχουν ήδη υλοποιηθεί και β) να σχεδιαστούν μελλοντικές προτάσεις πολιτικής που θα στοχεύουν τόσο τη βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας όσο και τις αναδιανεμητικές του επιπτώσεις με στόχο ένα πιο προοδευτικό σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης.

Ανισότητες στη πρόσβαση υπηρεσιών παιδικής φροντίδας

Η παροχή οικονομικά προσιτών και ποιοτικά επαρκών υπηρεσιών παιδικής φροντίδας βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 (Europe 2020) της Ε.Ε για την απασχόληση και την ανάπτυξη που υιοθετήθηκε το 2010 με χρονικό ορίζοντα την επόμενη δεκαετία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η στρατηγική ανάπτυξης Ευρώπη 2020 προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στην παροχή δημόσιων υπηρεσιών που βοηθούν τα άτομα να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους καθώς και προάγουν τις ίσες ευκαιρίες.

Ειδικά για τα κυπριακά δεδομένα, η παροχή παιδικής φροντίδας συγκαταλέγεται ανάμεσα στους παράγοντες με σημαντική επίδραση στη γυναικεία απασχόληση, στο μισθολογικό χάσμα μεταξύ γυναικών και ανδρών, στην ευημερία ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (πχ. μονογονεϊκές οικογένειες) καθώς και στην παιδική φτώχεια. Οι υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας καθώς και τα αρμόδια υπουργεία

έχοντας αναγνωρίσει τη σημαντικότητα του πεδίου αυτού έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας. Παρόλα αυτά, η γενικότερη εικόνα είναι ότι πολύ περισσότερα πρέπει ακόμα να γίνουν, ειδικά στο πλαίσιο της σημερινής οικονομικής κρίσης, που καθιστά την αγορά υπηρεσιών ολοένα και πιο δύσκολα προσβάσιμη για μεγαλύτερο αριθμό νοικοκυριών.

Η μελέτη θα βασιστεί κυρίως στα στοιχεία της πρόσφατης έρευνας του EU-SILC αξιοποιώντας την πληροφόρηση σχετικά με τη χρήση των υπηρεσιών παιδικής φροντίδας προκειμένου να σκιαγραφηθεί το κοινωνικό-οικονομικό προφίλ των νοικοκυριών που έχουν πρόσβαση, καθώς και αυτών που δεν έχουν, σε υπηρεσίες παιδικής φροντίδας. Επιπρόσθετα, θα γίνει συλλογή εξωτερικής πληροφόρησης (δηλαδή πληροφόρησης που δεν περιέχεται στη βάση δεδομένων) αναφορικά με το κόστος των υπηρεσιών και θα συνδυαστεί με τα δεδομένα της βάσης προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα σε σχέση με το οικονομικό βάρος των υπηρεσιών αυτών.

Τα συμπεράσματα πολιτικής αναμένεται να είναι πολύτιμα και να τροφοδοτήσουν το σχεδιασμό της κοινωνικής πολιτικής ειδικά στα πλαίσια της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και της προσέγγισης της Κοινωνικής Επένδυσης (Social Investment approach) η οποία έχει ως στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ατόμων και την ολοκληρωμένη στήριξη της συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Νοικοκυριών και Κοινωνικής Ευημερίας

Τίτλος	Είδος
Εκπαίδευση και Λιτότητα	Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης
Ανισότητες στη πρόσβαση υπηρεσιών παιδικής φροντίδας	Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης

Επιβλέπων: Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας

Πολυμερείς συγκρίσεις (διαστρωματικές και διαχρονικές) παραγωγικότητας ανάμεσα σε κύριους τομείς των Ευρωπαϊκών οικονομιών με έμφαση στον τουριστικό τομέα

Ο τουριστικός τομέας είναι ένας από τους πιο σημαντικούς στην Κυπριακή οικονομία. Αποτελεί ένα από τους πέντε τομείς με το μεγαλύτερο μερίδιο στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας, με ποσοστό 7%. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι κατά την αρχή της οικονομικής κρίσης ο τουριστικός τομέας είναι από τους λίγους τομείς που δεν έχουν επηρεαστεί πάρα πολύ. Συγκεκριμένα, η Κεντρική τράπεζα της Κύπρου αναφέρει ότι πρόσφατα στοιχεία κατά τους 4 πρώτους μήνες του 2014 κατέγραψαν αύξηση στις αφίξεις τουριστών της τάξης του 1,4% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2013. Παράλληλα, τα έσοδα από τον τουρισμό για τους πρώτους 2 μήνες του 2014 παρουσίασαν αύξηση 4,7%. Ο τουριστικός τομέας θα αποτελεί και στο μέλλον σημαντικό φορέα της οικονομικής ανάπτυξης της Κυπριακής οικονομίας. Άρα η βελτίωση της παραγωγικότητας του τομέα αυτού και της ανταγωνιστικότητάς του θα πρέπει να είναι μέσα στους κύριους στόχους της Κυπριακής κυβέρνησης.

Σκοπός αυτής της μελέτης είναι να γίνει μια διαστρωματική αλλά και διαχρονική σύγκριση του τουριστικού τομέα των χωρών της Ευρωζώνης με τον αντίστοιχο Κυπριακό τομέα, χρησιμοποιώντας διάφορους δείκτες για το προϊόν, τις εισροές (κεφάλαιο, εργασία) αλλά και την ολική παραγωγικότητα και παραγωγικότητα της εργασίας. Για την ανάλυση αυτή θα συλλεχθούν όσο πιο πρόσφατα στοιχεία γίνεται για χώρες της Ευρωζώνης, έτσι ώστε να καλυφθεί μια περίοδος πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Από την ανάλυση αυτή θα προκύψει μια κατάταξη που θα υποδείξει τη θέση που κατέχει ο τομέας του τουρισμού στην Κύπρο σε σχέση πάντα με τους αντίστοιχους στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης και θα εξαχθούν συμπεράσματα για την ανταγωνιστικότητά του πριν και κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα χρησιμοποιηθούν για να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την παραγωγικότητα και άλλα οικονομικά μεγέθη, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα της Κυπριακής οικονομίας, με απώτερο σκοπό να γίνει πιο παραγωγικός και ανταγωνιστικός προσφέροντας έτσι καλύτερης ποιότητας αλλά και φθηνότερα προϊόντα και υπηρεσίες.

Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών οικονομιών

Η παραγωγικότητα μιας οικονομίας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο επίπεδο της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης και κατά συνέπεια του βιοτικού επιπέδου των ατόμων. Μια οικονομία είναι ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο όταν έχει τη δυνατότητα να παράγει σε χαμηλότερο κόστος ίδιας ποιότητας προϊόντα σε σχέση με ξένες χώρες. Αύξηση του δείκτη παραγωγικότητας μιας χώρας οδηγεί στην αύξηση της ευημερίας των ατόμων της χώρας αυτής. Άρα μια έρευνα για τους παράγοντες που επηρεάζουν και κατά συνέπεια αυξάνουν την παραγωγικότητα είναι πολύ σημαντική.

Σκοπός της έρευνας αυτής είναι η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν και οδηγούν σε αύξηση της παραγωγικότητας των χωρών της Ευρωζώνης. Ένα από τα κύρια θέματα που απασχολούν σήμερα την Κυπριακή αλλά και άλλες Ευρωπαϊκές οικονομίες είναι η επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης. Η αύξηση της παραγωγικότητας είναι συνυφασμένη με την οικονομική ανάπτυξη, και άρα οι δυνάμεις και οι παράγοντες που την επηρεάζουν είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό θα συλλεχθούν πρόσφατα στοιχεία από διάφορες πηγές για την κατασκευή της παραγωγικότητας της κάθε χώρας, αλλά και στοιχεία που αφορούν παράγοντες που την επηρεάζουν.

Η βιβλιογραφία υποδεικνύει ότι ανάμεσα στους κύριους παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα μιας χώρας βρίσκονται οι επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη, το εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας, οι ξένες επενδύσεις που γίνονται προς μια χώρα και οι επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες της πληροφορικής. Επίσης, ανάμεσα στους παράγοντες που επηρεάζουν βλέπουμε και τους μοναδιαίους μισθούς, το μέγεθος της κυβέρνησης της κάθε χώρας αλλά και άλλους θεσμικούς παράγοντες όπως την ικανότητα της χώρας να μετατοπίζει πόρους από τομείς χαμηλής παραγωγικότητας σε τομείς υψηλής.

Με κριτήριο τη διαθεσιμότητα δεδομένων για τους παράγοντες αυτούς θα συλλεχθούν όσο το δυνατό περισσότερες μεταβλητές. Οι μεταβλητές αυτές θα χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση συσχέτισης (σχέσης) ανάμεσα στην ολική παραγωγικότητα της κάθε οικονομίας και των παραγόντων αυτών με σκοπό να εξαχθούν συμπεράσματα για το πώς αυτοί οι παράγοντες επηρεάζουν την παραγωγικότητα μιας οικονομίας, και άρα αν και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα υποδείξουν παράγοντες που αυξάνουν ή μειώνουν την παραγωγικότητα και θα αποτελέσουν βάση για συμπεράσματα πολιτικής της κάθε κυβέρνησης.

Ενημερωτικό Δελτίο «Ανάλυση Παραγωγικότητας»

Από το Σεπτέμβριο του 2013 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Ανάλυση Παραγωγικότητας» (Productivity Analysis), παρουσιάζεται η κατασκευή δεικτών μέτρησης της παραγωγικότητας (εργασίας καθώς και της ολικής παραγωγικότητας) για την Κυπριακή οικονομία συνολικά αλλά και για επιμέρους τομείς. Το νέο αυτό δελτίο θα δημοσιεύεται σε συστηματική βάση σύμφωνα με τη διαθεσιμότητα των στοιχείων. Επιπλέον, θα γίνονται διάφορες συγκρίσεις όπως: της ολικής παραγωγικότητας με την παραγωγικότητα εργασίας, μεταξύ χρονικών περιόδων, μεταξύ τομέων της οικονομίας αλλά και με παρόμοιους δείκτες άλλων χωρών, και θα διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής για βελτίωση της παραγωγικότητας.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Επιχειρήσεων και Παραγωγικότητας

Τίτλος	Είδος
Πολυμερείς συγκρίσεις παραγωγικότητας ανάμεσα σε κύριους τομείς των Ευρωπαϊκών οικονομιών με έμφαση στον τουριστικό τομέα	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα και οικονομική ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών οικονομιών	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

Επιβλέποντες: Αναπλ. Καθ. Έλενα Ανδρέου και Αναπλ. Καθ. Άντρος Κούρτελλος

Μέθοδοι πρόβλεψης συστημάτων εξισώσεων μικτής συχνότητας

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Αναπλ. Καθ. Άντρος Κούρτελλος

Η μελέτη στοχεύει στην ανάπτυξη μεθόδων μικτής συχνότητας (mixed frequency) ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν τα ακόλουθα προβλήματα:

1. Υπάρχει ένας αυξανόμενος αριθμός μακροοικονομικών και ειδικότερα χρηματοοικονομικών σειρών που περιέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τη μελλοντική κατάσταση της οικονομίας. Ως εκ τούτου προκύπτει το ερώτημα του πώς συνοψίζονται οι πληροφορίες ή εξάγονται κοινοί παράγοντες από μια εκτεταμένη βάση δεδομένων οικονομικών σειρών.
2. Τα στοιχεία αυτά συχνά παρατηρούνται σε διαφορετικές (μικτές) συχνότητες, έτσι ένα άλλο ερώτημα είναι πώς συνδυάζονται ημερήσια (ή μεγαλύτερης συχνότητας) χρηματοοικονομικά στοιχεία με τριμηνιαίους (ή μηνιαίους) μακροοικονομικούς δείκτες για σκοπούς πρόβλεψης.
3. Οι βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες για την παρούσα κατάσταση της οικονομίας (π.χ. ΑΕΠ, δείκτης βιομηχανικής παραγωγής) δημοσιεύονται με σημαντική καθυστέρηση, με μη συγχρονισμένες ημερομηνίες δημοσίευσης, έτσι η περίοδος αναφοράς της πιο πρόσφατα διαθέσιμης παρατήρησης διαφέρει από μεταβλητή σε μεταβλητή. Άρα οι τελευταίες περίοδοι που εμφανίζονται στη βάση δεδομένων δεν είναι συμπληρωμένες με παρατηρήσεις για όλες τις μεταβλητές (jagged edge). Συνεπώς, η μέθοδος πρόβλεψης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη ροή σε πραγματικό χρόνο των στοιχείων ούτως ώστε να καταλήγει σε ακριβείς βραχυπρόθεσμες προβλέψεις.
4. Για την κατασκευή μακροοικονομικών προβλέψεων χρειάζεται να μοντελοποιηθούν οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ μακροοικονομικών μεταβλητών όπως ΑΕΠ, πληθωρισμός, επιτόκια κλπ, κάτι που απαιτεί τη χρήση συστημάτων εξισώσεων. Όμως ακόμη και σε σχετικά μικρά δυναμικά συστήματα υπάρχει το πρόβλημα του μεγάλου αριθμού παραμέτρων δεδομένου ότι η ροή των στοιχείων σε πραγματικό χρόνο απαιτεί αυξημένο αριθμό παραμέτρων.

Τα πιο πάνω προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη χρήση δύο συμπληρωματικών προσεγγίσεων: (α) σύστημα εξισώσεων μικτής συχνότητας χωρίς την επιβολή περιορισμών από την οικονομική θεωρία στις παραμέτρους (reduced form multivariate Mixed Data Sampling - MIDAS), (β) σύστημα δυναμικών εξισώσεων με περιορισμούς στις παραμέτρους από την οικονομική θεωρία (structural multivariate dynamic approach, which has a state space representation). Η πρώτη προσέγγιση είναι πιο ευέλικτη, με μικρότερο αριθμό παραμέτρων και άρα λιγότερο επιρρεπής σε λάθη στον προσδιορισμό του μοντέλου, η δεύτερη προσέγγιση αξιοποιεί τη ροή των πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο από τη σκοπιά των φορέων χάραξης πολιτικής αλλά και των επιχειρήσεων. Ειδικότερα, λαμβάνει υπόψη τα βασικά χαρακτηριστικά της διαθεσιμότητας των μακροοικονομικών στοιχείων σε πραγματικό χρόνο συμπεριλαμβανομένου της παρακολούθησης πολλών σειρών, κατασκευή προβλέψεων και αναθεώρηση της εκτίμησης για την κατάσταση της οικονομίας όταν οι πραγματοποιήσεις διαφέρουν σημαντικά από τις προβλέψεις.

Κατασκευή δυναμικού συστήματος για τους τομείς της κυπριακής οικονομίας

Η συστηματική διεξαγωγή αναλύσεων σχετικά με τις εξελίξεις και τις προοπτικές των διάφορων τομέων της κυπριακής οικονομίας είναι πρωτεύουσας σημασίας, ειδικά όταν ερωτήματα όπως ποιοι τομείς θα ανακάμψουν συντομότερα, ποιοι έχουν υποστεί (ή υφίστανται) τις μεγαλύτερες απώλειες από την

ύφεση και σε ποιους τομείς θα βασιστεί η μελλοντική ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας τίθενται καθημερινά. Ταυτόχρονα όμως η κατασκευή αξιόπιστων μοντέλων σε επίπεδο τομέων παρουσιάζει αρκετές τεχνικές δυσκολίες, ειδικά στην περίπτωση της Κύπρου όπου τα διαθέσιμα στοιχεία καλύπτουν σχετικά μικρό αριθμό περιόδων και παράλληλα δεν υπάρχουν αρκετές μεταβλητές που να παρέχουν πληροφόρηση για επιμέρους τομείς (π.χ. χρηματοοικονομικές, κτηματομεσιτικές και άλλες επαγγελματικές και τεχνικές υπηρεσίες).

Στόχος της έρευνας είναι η ανάπτυξη ενός μοντέλου (συστήματος) για τους τομείς της κυπριακής οικονομίας μέσω του οποίου θα αναλύονται οι επιπτώσεις μακροοικονομικών ή τομεακών σοκ (persistence of the shocks) στο ρυθμό ανάπτυξης των επιμέρους τομέων και της οικονομίας συνολικά (ΑΕΠ). Ο ρυθμός ανάπτυξης του κάθε τομέα θα προσδιορίζεται από παρελθοντικές τιμές του ίδιου αλλά και των υπόλοιπων τομέων στην οικονομία, καθώς και από μακροοικονομικές μεταβλητές ενδιαφέροντος. Τέτοιες μακροοικονομικές σειρές μέσω των οποίων μπορούν να εξεταστούν οι επιδράσεις διαφόρων σοκ είναι τα επιτόκια, ο δανεισμός, οι χρηματιστηριακοί δείκτες, οικονομικές προσδοκίες, συναλλαγματικές ισοτιμίες, εξωτερική ζήτηση/εισόδημα κλπ. Με τη χρήση ενός συστήματος για τους τομείς αξιοποιούνται οι πληροφορίες για τις αλληλοεξαρτήσεις μεταξύ τομέων με αποτέλεσμα την ακριβέστερη εκτίμηση των επιπτώσεων των διαφόρων σοκ στη συνολική οικονομία. Οι δυναμικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των τομέων θα προσδιορίσουν τις διαχρονικές και διαστρωματικές (μεταξύ τομέων) επιπτώσεις των σοκ. Το συγκεκριμένο πλαίσιο τομεακής ανάλυσης που θα εφαρμοστεί δεν απαιτεί την επιβολή μεγάλου αριθμού περιορισμών στις παραμέτρους του συστήματος που σχετίζονται με συγκεκριμένες οικονομικές θεωρίες, ούτε προϋποθέτει την απουσία συσχέτισης μεταξύ των σοκ στους διαφόρους τομείς (όπως απαιτείται από τις αναλύσεις με impulse responses).

Παραλλαγές του προτεινόμενου μοντέλου θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς βραχυπρόθεσμης πρόβλεψης του ρυθμού ανάπτυξης των τομέων και του συνόλου της οικονομίας. Η ικανότητα πρόβλεψης του συστήματος θα συγκριθεί με αυτή απλών δυναμικών μοντέλων (single equation models) για τους επιμέρους τομείς και το ΑΕΠ.

Απώτερος στόχος της έρευνας είναι η συστηματική δημοσίευση ανάλυσης και προβλέψεων σχετικά την πορεία των τομέων της κυπριακής οικονομίας που αναμένεται να βελτιώσουν την ανάλυση των οικονομικών προοπτικών που γίνεται τώρα σε συνολικό επίπεδο.

Προβλέψεις δεικτών τιμών ακινήτων

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Δρ. Χρήστος Σάββα

Η αγορά ακινήτων και κατ' επέκταση οι τιμές τους, αποτελούν ένα βασικό τομέα της οικονομίας αλλά και συνάμα πηγή οικονομικών διαταραχών και κρίσεων. Το φαινόμενο μεγάλων αυξήσεων στις τιμές των ακινήτων που ακολουθείται από απότομες μειώσεις αποτελεί σοβαρό αντικείμενο μελέτης με προεκτάσεις στις πολιτικές που θα ακολουθηθούν τόσο από την πλευρά των τραπεζών μέσω της χορήγησης δανείων όσο και από τους αγοραστές. Επιπλέον, και ιδιαίτερα όσον αφορά στην περίπτωση της Κύπρου, λόγω της μεγάλης έκθεσης του δανειακού χαρτοφυλακίου των κυπριακών τραπεζών στο συγκεκριμένο τομέα η μελλοντική πορεία της αγοράς ακινήτων αποτελεί ένα από τους καθοριστικούς παράγοντες της οικονομικής σταθερότητας. Ως εκ τούτου η ανάπτυξη μοντέλων πρόβλεψης των αλλαγών στις τιμές ακινήτων αναμένεται να δώσει χρήσιμα εργαλεία για σκοπούς (α) λήψης επενδυτικών αποφάσεων, (β) αξιολόγησης κινδύνων από πλευράς τραπεζών και (γ) διεξαγωγής μακροπροληπτικής πολιτικής. Παρ' όλο που η πρόβλεψη στις αλλαγές των τιμών επιμέρους οικιστικών/εμπορικών μονάδων ή τεμαχίων γης είναι δύσκολη διαδικασία, η πρόβλεψη των μεταβολών ενός γενικού δείκτη τιμών ακινήτων είναι εφικτή.

Στη μελέτη αυτή θα διερευνηθεί η εφαρμογή εναλλακτικών μοντέλων και μεθόδων για σκοπούς πρόβλεψης του δείκτη τιμών οικιστικών ακινήτων που κατασκευάζει το ΚΟΕ και η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Τα μοντέλα που θα χρησιμοποιηθούν περιλαμβάνουν τα ARIMA, GARCH, Smooth Transition και Regime Switching καθώς επίσης και εναλλακτικές μεθόδους συνδυασμού προβλέψεων από διαφορετικά μοντέλα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη χρήση μοντέλων Smooth Transition και Regime Switching όπου επιτρέπουν στις παραμέτρους να μεταβάλλονται ανάλογα με την κατάσταση της οικονομίας (π.χ. γρήγορη ανάπτυξη, ύφεση, στασιμότητα κλπ). Τέτοια μοντέλα έχουν αποδειχθεί στη βιβλιογραφία ιδιαίτερα επιτυχή για σκοπούς ανάλυσης των τιμών των ακινήτων λόγω της διασύνδεσης της εν λόγω αγοράς με τους οικονομικούς κύκλους. Για κάθε μοντέλο και μέθοδο, θα γίνει αξιολόγηση της ακρίβειας των αντίστοιχων προβλέψεων.

Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένεται να δώσουν χρήσιμα εργαλεία για σκοπούς παρακολούθησης των εξελίξεων κυπριακής αγοράς ακινήτων και κατ' επέκταση στην εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές της.

Ενημερωτικό Δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας»

Από το Σεπτέμβριο του 2012 τα κύρια αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας (Business and Consumer Surveys) της Κύπρου παρουσιάζονται στη μηνιαία έκδοση «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Στο δελτίο αναλύονται βραχυχρόνιες εξελίξεις στο επιχειρηματικό κλίμα (στις Υπηρεσίες, Λιανικό Εμπόριο, Κατασκευές και Μεταποίηση), καθώς και τάσεις στις προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και της οικονομίας γενικότερα, όπως αποτυπώνονται στη μηνιαία έρευνα που διεξάγεται μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων και καταναλωτών.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές»

Από το Φεβρουάριο του 2012 στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Οικονομικές Προοπτικές» (Economic Outlook), που κυκλοφορεί σε τριμηνιαία βάση, παρουσιάζονται βραχυχρόνιες τριμηνιαίες προβλέψεις για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό στην Κυπριακή οικονομία. Οι προβλέψεις, που κατασκευάζονται βάσει σύγχρονων οικονομετρικών τεχνικών, αναλύονται στο δελτίο σε συνάρτηση με τις τρέχουσες τοπικές και διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, τις προκλήσεις και τις μελλοντικές προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Μακροοικονομικών Προβλέψεων και Ανάλυσης

Τίτλος	Είδος
Μέθοδοι πρόβλεψης συστημάτων εξισώσεων μικτής συχνότητας	Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης
Κατασκευή δυναμικού συστήματος για τους τομείς της κυπριακής οικονομίας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Προβλέψεις δεικτών τιμών ακινήτων	Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης

Επιβλέπων: Καθ. Χριστόφορος Πισσαρίδης

Το Ερευνητικό Πρόγραμμα του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών με κύριο συντονιστή τον Νομπελίστα Οικονομολόγο Χριστόφορο Πισσαρίδη εστιάζει στην απασχόληση στην Ευρώπη συμπεριλαμβανομένων και των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο ύψους 2.2 εκατομμυρίων ευρώ και διάρκειας 5 χρόνων χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ERC).

Απασχόληση στην Ευρώπη

Το θέμα του ερευνητικού έργου είναι η απασχόληση και η ανεργία στην Ευρώπη. Η απασχόληση αποτελεί αντικείμενο υψηλού ενδιαφέροντος των ανθρώπων που λαμβάνουν αποφάσεις και καθορίζουν τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ήταν κυρίαρχο στη στρατηγική της Λισσαβόνας και εξακολουθεί να είναι στη στρατηγική Ευρώπη 2020. Η απασχόληση έχει τύχει εκτεταμένης έρευνας στην Ευρώπη και αλλού, αλλά δεν υπάρχει μια αυτοτελής έρευνα που να καλύπτει όλα τα καίρια ζητήματα του προβλήματος σε ένα σταθερό, καινοτόμο και πολιτικά προσανατολισμένο πλαίσιο που να βασίζεται σε σύγχρονες οικονομικές θεωρίες.

Το πρώτο μέρος του ερευνητικού έργου αναφέρεται στην απασχόληση στην Ευρώπη. Θα εξεταστεί το επίπεδο της απασχόλησης και το είδος των νέων θέσεων εργασίας. Θα πραγματοποιηθεί ενδελεχής έρευνα των θεσμών και των πολιτικών με σκοπό να γίνει αντιληπτός ο βαθμός της επιρροής τους στη δημιουργία θέσεων εργασίας και να καθοριστεί η βέλτιστη πολιτική για την επίτευξη εθνικών ή/και ευρωπαϊκών στόχων σε επίπεδο απασχόλησης. Η δημιουργία θέσεων εργασίας θα διερευνηθεί σε σχέση με το φύλο, την ανισότητα των μισθών και ο ρόλος της πολιτικής θα μελετηθεί σε βάθος. Η έρευνα θα βασιστεί σε σύγχρονες οικονομικές θεωρίες λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες επιλογές των εταιριών και των εργατών/καταναλωτών να εργαστούν μέσα ή έξω από το σπίτι και να αγοράσουν εγχώρια ή εισαγόμενα προϊόντα. Έμφαση θα δοθεί στις πηγές δημιουργίας απασχόλησης στην Ευρώπη, καθώς η κοινωνία προχωρά στην αποβιομηχανοποίηση, στη μοντελοποίηση και ποσοτική ανάλυση της πολιτικής σε σχέση με την αγορά εργασίας και στο βέλτιστο σχεδιασμό της πολιτικής του μέλλοντος. Το δεύτερο μέρος της έρευνας θα εστιαστεί στη μελέτη της ανεργίας, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους ύφεσης. Δίνεται η ίδια έμφαση στη μελέτη των θεσμών και των πολιτικών όση και στην ανεργία σε αυτό το μέρος. Βασικό στοιχείο του έργου αποτελεί η νέα θεωρία σχετικά με την εξέλιξη των θεσμών και των πολιτικών σε αγορές με τριβές, καθώς και τον αντίκτυπο που είχαν οι πολιτικές αλλαγές που έλαβαν χώρα μετά την ύφεση της δεκαετίας του 1980 στην αντίδραση των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας ως προς την πρόσφατη ύφεση. Η έρευνα θα καλύπτει γεωγραφικά την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις χώρες που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών (ουσιαστικά η Νορβηγία και η Ελβετία), χωρίς ιδιαίτερη προσοχή σε συγκεκριμένη χώρα. Επίσης, έμφαση θα δοθεί στις πρώην κεντρικά ελεγχόμενες οικονομίες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης και στους λόγους για την αργή σύγκλισή τους προς τις δυτικά προσανατολισμένες Ευρωπαϊκές οικονομίες.

Πιο συγκεκριμένα, ορισμένα από τα κύρια θέματα που θα μελετηθούν σε σχέση με την απασχόληση είναι:

- Η δημιουργία θέσεων εργασίας ανά κλάδο απασχόλησης
- Η απασχόληση του συνόλου του παραγωγικού δυναμικού και οι μισθολογικές ανισότητες
- Η εργασία στο δημόσιο τομέα και η επιδότηση της εργασίας σε σύγκριση με την εργασία στον ιδιωτικό τομέα

- Η συμβατότητα του κράτους πρόνοιας με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση
- Το πλήθος των θέσεων εργασίας σε σύγκριση με τις ώρες εργασίας της κάθε θέσης

Για κάθε θέμα θα μελετηθεί η απασχόληση για τέσσερις δημογραφικές ομάδες ανθρώπων. Νέοι, άντρες και γυναίκες στην πλέον παραγωγική ηλικία και άτομα πάνω από 55 χρονών.

Η ανεργία είναι το δεύτερο κύριο αντικείμενο της μελέτης. Θα παραχθεί νέο θεωρητικό έργο σχετικά με το ρόλο των θεσμών και τη σχέση μεταξύ της θεωρίας, των δεδομένων και των επιπτώσεων στη βέλτιστη πολιτική. Πιο συγκεκριμένα τα κύρια σημεία που θα καλυφτούν σε σχέση με την ανεργία είναι:

- Η εμφάνιση και ανάπτυξη των θεσμών σε αγορές με ατέλειες, με αναξιοποίητο ανθρώπινο δυναμικό
- Η επίδραση στους μισθούς και στη δημιουργία θέσεων εργασίας
- Το συνολικό ποσοστό ανεργίας και ο καθορισμός των αιτιών για τη μεγάλη διαφοροποίηση του ποσοστού μεταξύ των χωρών
- Οι διαρθρωτικές και κυκλικές ιδιότητες της ανεργίας και η ταξινόμηση των ραγδαίων αλλαγών στην αγορά εργασίας
- Η επίδραση της πολιτικής στην ανεργία και οι επωφελείς ιδιότητές της

Εξαιτίας του μεγάλου όγκου της βιβλιογραφίας για την ανεργία, η έρευνα θα εστιαστεί στην περίοδο της ύφεσης μετά το 2008 και την αντίδραση των χωρών. Οι διαφορετικές αντιδράσεις θα σχετιστούν με τις πολιτικές και τη δομή της αγοράς εργασίας της κάθε χώρας, με σκοπό να διευκρινιστούν ποιες πολιτικές αποδίδουν σε περιόδους ύφεσης και ποιες δεν αποδίδουν. Η σύγκριση με την ύφεση της δεκαετίας του 1980 θα είναι σημαντική, διότι πολλές πολιτικές εφαρμόστηκαν μετά την ύφεση. Η σύγκριση θα αποτελέσει καλό πεδίο δοκιμών για τον καθορισμό της αποτελεσματικότητας διαφορετικών πολιτικών στον περιορισμό της ανεργίας.

Το κύριο παραδοτέο του έργου είναι ένα βιβλίο για την απασχόληση στην Ευρώπη, με σαφείς συστάσεις για τις βέλτιστες πολιτικές. Επιμέρους κεφάλαια θα ολοκληρώνονται στη διάρκεια του έργου και θα κυκλοφορούν ως αυτοτελή άρθρα προς συζήτηση. Θα εκδίδονται ως πρακτικά συνεδρίων είτε ως άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές.

Σημειώνεται ότι το έργο, η χρηματοδότηση του οποίου αποτελεί την υψηλότερη χρηματοδότηση που έχει δοθεί σε οικονομολόγο στην Κύπρο, έχει ήδη δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας για ερευνητές στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν στο άμεσο μέλλον.

Τέλος, για την ολοκλήρωση του ερευνητικού έργου αναμένεται η συνεργασία ακαδημαϊκών από άλλα ιδρύματα όπως το LSE, το MIT και το Northwestern University. Πέρα από τη συμβολή στο ερευνητικό έργο, η συνεργασία και η ανταλλαγή απόψεων και ιδεών θα βοηθήσει το Πανεπιστήμιο Κύπρου γενικότερα να αναπτύξει σχέσεις συνεργασίας με άλλα πανεπιστήμια.

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Αξιολόγηση του τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Αναπλ. Καθ. Σωφρόνης Κληρίδης

Ο τομέας των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της τεχνολογίας της πληροφορίας έχει αλλάξει δραματικά την τελευταία εικοσαετία ως αποτέλεσμα της ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης και του παράλληλου ανοίγματος των τηλεπικοινωνιακών αγορών στον ανταγωνισμό. Η εμπειρική έρευνα δείχνει ότι η κατάργηση (και συχνά ιδιωτικοποίηση) των κρατικών μονοπωλίων που κυριαρχούσαν στον κλάδο για πολλές δεκαετίες και η έλευση του ανταγωνισμού συνέβαλε στην τεχνολογική ανάπτυξη και απέφερε σημαντικά οφέλη στις κοινωνίες.

Οι εξελίξεις στο διεθνή χώρο επηρέασαν ασφαλώς και την Κύπρο. Η αγορά άνοιξε στον ανταγωνισμό, εμφανίστηκαν νέες επιχειρήσεις και διευρύνθηκε σημαντικά το γκάμα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών. Σκοπός της μελέτης είναι η αξιολόγηση της πορείας του κλάδου τα τελευταία χρόνια μέσα από μια σειρά από μετρήσεις και η άντληση συμπερασμάτων για τις μελλοντικές προοπτικές του.

Ως πρώτη προσέγγιση θα υπολογιστεί η αξία του προϊόντος του κλάδου και η συνεισφορά του στο συνολικό ΑΕΠ της Κύπρου και στο ρυθμό ανάπτυξης της Κυπριακής οικονομίας. Μέσα από τη σύγκριση με αντίστοιχα μεγέθη άλλων Ευρωπαϊκών χωρών θα προκύψουν κάποιες ενδείξεις για την μέχρι τώρα πορεία αλλά και τις προοπτικές του κλάδου.

Δεύτερος στόχος είναι η κατασκευή ενός δείκτη τιμών για τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες. Ο δείκτης θα είναι βελτιωμένος σε σχέση με τον αντίστοιχο της Στατιστικής Υπηρεσίας γιατί θα χρησιμοποιεί περισσότερες και πιο ακριβείς πληροφορίες. Θα κατασκευαστούν, επίσης, υπο-δείκτες για συγκεκριμένες υπηρεσίες (κινητή τηλεφωνία, σταθερή τηλεφωνία, διαδικτυακές υπηρεσίες, κλπ.) Οι δείκτες τιμών αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο για την παρακολούθηση της ικανότητας ενός κλάδου να παρέχει αξία στους καταναλωτές (value for money). Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι δείκτες τιμών μπορούν να ερμηνευθούν ως μετρήσεις της κοινωνικής ευημερίας.

Η κοινωνική ευημερία μπορεί να μετρηθεί πιο άμεσα μέσα από την εκτίμηση μιας συνάρτησης ζήτησης και τον υπολογισμό του σχετικού καταναλωτικού πλεονάσματος. Αυτή θα είναι η τρίτη μέτρηση. Οι μετρήσεις της καταναλωτικής ευημερίας αποτελούν ένα χρήσιμο συμπλήρωμα των εκτιμήσεων της αξίας της παραγωγής γιατί εστιάζουν στα οφέλη για τους καταναλωτές, κάτι που ενδιαφέρει ιδιαίτερα τους διαμορφωτές πολιτικής.

Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο

Υπεύθυνος: Αναπλ. Καθ. Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Το παρόν έργο αποτελεί συνέχεια της δραστηριότητας του προηγούμενου έτους, αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ και το περιοδικό Cyprus Economic Policy Review εντός του 2014. Πρόκειται για την αναθεώρηση και επέκταση μελέτης για το μακροχρόνιο ενεργειακό σχεδιασμό της Κύπρου, η οποία συμβάλλει στην αντίστοιχη αναθεώρηση του Σχεδίου Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και του Σχεδίου Δράσης για την Εξοικονόμηση Ενέργειας που υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Συγκεκριμένα, προβλέπονται οι εξής εργασίες:

1. επικαιροποίηση των δύο σεναρίων (σεναρίου αναφοράς και σεναρίου αυξημένης ενεργειακής απόδοσης) που χρησιμοποιούνται στα προαναφερθέντα Σχέδια Δράσης και επέκταση σε περαιτέρω σεναρία μελλοντικής εξέλιξης.
2. Διενέργεια προβλέψεων της συνολικής ακαθάριστης κατανάλωσης ενέργειας στην Κύπρο από συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανά καύσιμο και ανά τομέα μέχρι το έτος 2020.
3. Διενέργεια προβλέψεων της συνολικής πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας στην Κύπρο από συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι το έτος 2020.
4. Επανακαθορισμός του εθνικού στόχου εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας της Κύπρου, με βάση τις πρόσφατες μακροοικονομικές και νομοθετικές εξελίξεις και τη δέσμευση των ευρωπαϊκών ηγετών του Οκτωβρίου 2014 για περαιτέρω μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα της Ευρώπης έως το 2030.

Πίνακας παραδοτέων Άλλων Ερευνητικών Προγραμμάτων

Τίτλος	Είδος
Αξιολόγηση του τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής
Μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2014

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

Αριθμός	Τίτλος	Συγγραφέας
01-14	The Effects of Fiscal Consolidation on Macroeconomic Indicators in Cyprus: A FAVAR Approach	N. Pashourtidou C. S. Savva N. Syrichas
02-14	Estimating the Value and distributional Effects of Free State Schooling	S. N. Andreou C. Koutsampelas P. Pashardes
03-14	The Effect of Energy Efficiency Policies on the Medium-Term Energy Outlook of Cyprus	Th. Zachariadis
04-14	"Cypriot LOP Deviations Before and After the EURO	M. Glushenkova M. Zachariadis
05-14	Public vs Private: Electricity and Telecommunications in Europe	C. Karagiannakis E. Ketteni Th. Mamuneas P. Pashardes
06-14	Forecasting Cyprus GDP and its demand components: Single equation models and forecast combinations	C. Papamichael N. Pashourtidou A. Kourtellos
07-14	The State of Cyprus Macroeconomic Forecasting	E. Andreou A. Kourtellos
08-14	The Collapse of the Cypriot Banking System: A Bird's Eye View	S. Clerides
09-14	Testing the waters for GeSY: Patients' opinion of cost-sharing arrangements in the public health care system in Cyprus	M. Theodorou
10-14	Multilateral Comparisons of Productivity among European Countries	T. Mamuneas E. Ketteni
11-14	Forecasting Cyprus GDP and its demand components: Applications of dynamic factor models	C. Papamichael N. Pashourtidou

Άρθρα στο Περιοδικό 'Cyprus Economic Policy Review'

Volume 8	Τίτλος	Συγγραφέας	
Number 1 June 2014	Governance, Growth and the Recent Economic Crisis: The Case of Greece and Cyprus	V. T. Rapanos G. Kaplanoglou	
	The Effect of Energy Efficiency Policies on the Medium-Term Energy Outlook of Cyprus	T. Zachariadis	
	Public vs Private: Electricity and Telecommunications in Europe	C. Karagiannakis E. Ketteni T. P. Mamuneas P. Pashardes	
	(When) Does Austerity Work? On the Conditional Link between Fiscal Austerity and Debt Sustainability	V. Monastiriotis	
	The Effects of Fiscal Consolidation on Macroeconomic Indicators in Cyprus	N. Pashourtidou C. S. Savva N. Syrichas	
Number 2 December 2014	The Collapse of the Cypriot Banking System: A Bird's Eye View	S. Clerides	
	Testing the Waters for GeSY: Patients' Opinion of Cost-sharing Arrangements in the Public Health Care System in Cyprus	M. Theodorou	
	Law-of-One-Price Deviations Before and After the Euro: The Case of Cyprus	M. Glushenkova M. Zachariadis	
	Uncertainty Shocks in Eurozone Periphery Countries and Germany	P. E. Petrakis D. G. Valsamis P. C. Kostis	
	<i>Environmental Tax Reform at Times of Economic Crisis</i>		
	Environmental Fiscal Reforms in Europe and their Prospects for Cyprus - Some Introductory Remarks	T. Zachariadis	
	Environmental Taxation Within the European Union	M. Rosenstock	
	How an Environmental Fiscal Reform Can Contribute to a Green Economy with Jobs, Welfare and a Clean Environment? Policy Lessons	K. Schlegelmilch	
	Ireland's Carbon Tax in the Context of the Fiscal Crisis	F. Convery L. Dunne D. Joyce	

Άρθρα στην 'Οικονομική Έρευνα'

Τεύχος	Τίτλος	Συγγραφέας
Αρ. 28 Μάρ.2014	Παιδική Φτώχεια, Κοινωνική Πολιτική και οι Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης	Χρ. Κουτσαμπέλας Α. Πολυκάρπου Π. Πασιαρδής
	Ιδιωτικοποιήσεις και Ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη και την Κύπρο: Η περίπτωση των Τηλεπικοινωνιών και του Ηλεκτρισμού	Χ. Καραγιαννάκης Ε. Κεττένη Θ. Μαμουνέας Π. Πασιαρδής
	Προκαταρκτικές Εκτιμήσεις του ΑΕΠ και των Συνιστωσών Ζήτησης	Χρ. Παπαμιχαήλ Ν. Πασιουρτίδου
	Μέτρηση της Αναποτελεσματικότητας και των Διανεμητικών Συνεπειών της Δωρεάν Δημόσιας Εκπαίδευσης	Σ. Ν. Ανδρέου Χρ. Κουτσαμπέλας
Αρ. 29 Οκτ.2014	Αποκλίσεις από το Νόμο Μιας Τιμής: Η περίπτωση της Κύπρου	Μ. Ζαχαριάδης
	Επιδράσεις Δημοσιονομικής Πολιτικής στην Κυπριακή Οικονομία	Ν. Πασιουρτίδου
	Επιδράσεις της Κλιματικής Αλλαγής στη Ζήτηση και τις Δαπάνες για Ηλεκτρισμό στην Κύπρο	Θ. Ζαχαριάδης Π. Χατζηνικολάου
	Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και η Πρόσφατη Οικονομική Κρίση: Η περίπτωση της Ελλάδας και της Κύπρου	Β. Ράπανος Γ. Καπλανόγλου
	Πότε) Λειτουργεί η Λιτότητα; Περί της «υπό όρους» Σχέσης Μεταξύ Λιτότητας και Βιωσιμότητας του Χρέους	Β. Μοναστηριώτης

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (2014)

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς
Γενικός Διευθυντής, Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου

Μέλη:
Ανδρέας Ασιώτης
Γενικός Διευθυντής, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Αθανάσιος Γαγάτσης
Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γεώργιος Γεωργίου
Γενικός Διευθυντής, Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης

Θεοφάνης Μαμουνέας
Πρόεδρος, Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστήμιο Κύπρου

Πάνος Πασιαρδής
Διευθυντής ΚΟΕ, Καθηγητής Οικονομικών

Γεώργιος Συρίχας
Εκτελεστικός Σύμβουλος Κεντρικής Τράπεζας

Ανδρέας Χαραλάμπους
Διευθυντής Χρηματοοικονομικού Τομέα και Επενδύσεων, Υπουργείο Οικονομικών

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Σωφρόνης Κληρίδης Άντρος Κούρτελλος
Θεοφάνης Μαμουνέας Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Μάριος Ζαχαριάδης Μάμας Θεοδώρου
Έλενα Κεττένη Χρήστος Σάββα

Η ετήσια έκθεση είναι διαθέσιμη και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ:
<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (2015)

Πρόεδρος: (προς εκλογή)

Μέλη:

Μάριος Κληρίδης
Διευθυντής Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας

Μιχάλης Μιχαήλ
Τμήμα Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Γιώργος Παντελή
*Επικεφαλής Διεύθυνσης Οικονομικών Μελετών και Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης,
Υπουργείο Οικονομικών*

Πάνος Πασιαρδής
Διευθυντής ΚΟΕ, Καθηγητής Οικονομικών

Γεώργιος Συρίχας
Εκτελεστικός Σύμβουλος Κεντρικής Τράπεζας

Γιάννης Τιρκίδης
Ανώτερος Οικονομολόγος, Συγκρότημα Τράπεζας Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Σωφρόνης Κληρίδης Άντρος Κούρτελλος
Θεοφάνης Μαμουνέας Χριστόφορος Πισσαρίδης

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Μάμας Θεοδώρου
Χρήστος Σάββα Έλενα Κεττένη

Η ετήσια έκθεση είναι διαθέσιμη και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του ΚΟΕ:
<http://www.ucy.ac.cy/erc/el/>